OSARAPORTTI 4

Ekososiaalinen kortteli ja piha

Ilmastokestävät pientaloalueet (ILPI)

30.10.2026

Sisällys

1 Johdanto 3
2 Pihavalmennukset 5
2.1 Pihavalmennusten prosessi 5
2.2 Pihavalmennusten tuloksia 8
2.2.1 Pihatapaamiset 8
2.2.2 Alku- ja loppukysely 13
2.2.3 Yksilöt ja yhteisöt 20
2.3 Yhteenveto 22
Asukkaiden asenteet 24
2.4 Aineisto ja analyysi 24
2.5 Menetelmät 24
2.6 Tulokset 26
2.6.1 Sanapilvet 26
2.6.2 Sentimenttianalyysi 29
2.7 Yhteenveto 37
3 Johtopäätökset 38

1 Johdanto

Neljäs työpaketti keskittyi yksittäisten asukkaiden mahdollisuuksiin edistää ilmastokestävyyttä omalla pihallaan. Keskeisiä tutkimuskohteita olivat asukkaiden asenteet, tietopohja ja motivaatio. Näitä selvitettiin järjestämällä pihavalmennuksia hankkeen kahden pilottialueen, Porin Klasipruukin ja Joensuun Linnunlahden, asukkaille kahden vuoden ajan. Kummaltakin pilottialueelta haettiin osallistujia, joiden kanssa etsittiin heidän arkeensa sopivia keinoja lisätä oman pihan ilmastokestävyyttä. Valmennuksissa pyrittiin vahvistamaan osallistujien tietopohjaa ja seuraamaan, miten tieto näkyi pihanhoidossa ja tehdyissä muutoksissa.

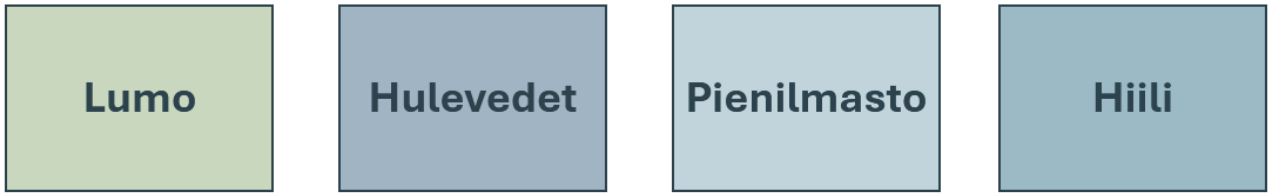
Pihavalmennusten lisäksi pientaloasukkaiden asenteita selvitettiin kesällä 2024 toteutetun valtakunnallisen asukaskyselyn avulla. Kyselyyn sisältyi kuvavertailu, jossa vastaajia pyydettiin kertomaan näkemyksensä erilaisista pihaympäristöistä. Sanallisten kuvausten perusteella tarkasteltiin vastaajien mielikuvia ja niiden eroja.

Ekososiaalisesti kestävä ja ilmastokestävä pientalopiha rakentuu asukkaiden pitkäjänteisestä toiminnasta ja arjen valinnoista. Piha ei ole vain rakennettu tila, vaan jatkuvasti kehittyvä ympäristö, jonka ominaisuudet muuttuvat vuosien mittaan hoidon, materiaalivalintojen ja kasvillisuuden kehityksen myötä. Asukkaiden pihanhoito vaikuttaa kasvillisuuden määrään ja hyvinvointiin. Runsas ja hyvinvoiva kasvillisuus lisää viihtyisyyttä, vahvistaa luontosuhdetta ja tukee ihmisten hyvinvointia. Samalla kasvillisuus sitoo hiiltä, suojaa maaperää ja parantaa pihan kykyä sopeutua ilmastonmuutoksen aiheuttamiin ääriolosuhteisiin. Asukkaiden toiminta yhdistää siten ekologisen kestävyyden ja ihmisten hyvinvoinnin osaksi ekososiaalista kestävyyttä.

Kasvillisuuden hyvinvointiin vaikuttavat olennaisesti pihan hoitomenetelmät, materiaalit ja työtavat. Hiiliviisaat ratkaisut, kuten kompostointi, orgaanisten katteiden käyttö, maaperän hoito sekä kestävien ja pitkäikäisten materiaalien suosiminen, voivat vähentää luonnonvarojen kulutusta ja pihan ilmastovaikutuksia. Samalla ne ylläpitävät maaperän elinvoimaisuutta ja kasvillisuuden terveyttä pitkällä aikavälillä. Ekososiaalisen kestävyyden näkökulmasta nämä ratkaisut tukevat resurssiviisasta elämäntapaa, jossa luonnon kantokyky ja tulevien sukupolvien tarpeet huomioidaan arjen valinnoissa.

Kasvipeitteiset pinnat ja monimuotoinen kasvillisuus ovat myös tärkeitä luontopohjaisia ratkaisuja hulevesien hallinnassa. Kasvillisuus ja maaperä voivat edistää sadeveden imeytymistä, jolloin pintavalunta ja hulevesiverkoston kuormitus voivat vähentyä. Kasvillisuus myös haihduttaa vettä ja viilentää ympäristöä erityisesti kuumenevassa kaupunkiympäristössä. Suurilla puilla on tässä erityinen merkitys: ne tarjoavat varjoa, tasaavat lämpötiloja ja parantavat pienilmastoa. Viilentävä vaikutus lisää asumisviihtyvyyttä ja voi vähentää rakennusten jäähdytystarvetta. Ekososiaalisen kestävyyden kannalta ratkaisut tukevat sekä ympäristön että ihmisten hyvinvointia.

Pientalopihat ovat tärkeä osa luonnon monimuotoisuuden turvaamista rakennetussa ympäristössä. Runsas ja kerroksellinen kasvillisuus tarjoaa elinympäristöjä pölyttäjille, linnuille ja muille eliölajeille sekä voi vahvistaa ekologisia yhteyksiä kaupunkialueilla. Läpäisevien pintojen säilyttäminen, vanhojen puiden vaaliminen ja monilajisen kasvillisuuden suosiminen tukevat luonnon monimuotoisuutta. Ekososiaalinen kestävyys muodostuu kokonaisuudesta, jossa asukkaiden toiminta tukee samanaikaisesti ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista, luonnon monimuotoisuutta, resurssiviisautta sekä ihmisten hyvinvointia ja viihtyisää elinympäristöä.

Kuva 1. Pihavalmennusten yhteydessä käsitellyt teemat.

Valtakunnallinen asukaskysely ja sen rinnalla toteutettava monivuotinen pihavalmennus tuottivat yhdessä monipuolista ja suunnittelun kannalta arvokasta tietoa ilmastokestävien pientalopihojen kehittämiseen. Kyselyaineisto auttoi tunnistamaan asukkaiden asenteita, tavoitteita, motiiveja ja käsityksiä ilmastoviisaista piharatkaisuista, luonnon monimuotoisuudesta ja pihan hoidosta. Se kertoi, millaisia ratkaisuja pidetään tärkeinä, tavoiteltavina tai hyväksyttävinä.

Monivuotinen pihavalmennus ja siihen liittyvä seuranta täydensivät kyselytietoa näyttämällä, miten asukkaat toimivat käytännössä kahden vuoden aikana, miten pihoja hoidetaan, millaisia muutoksia tehdään ja mitkä ratkaisut voivat jäädä pysyviksi toimintatavoiksi. Samalla saatiin tietoa siitä, mitkä tekijät tukevat tai estävät ilmastokestävien toimintatapojen toteutumista arjessa. Kyselyn ja valmennusten avulla voitiin tarkastella asukkaiden ihanteiden ja käytännön toiminnan välistä suhdetta. Aineistojen yhdistäminen tuotti suunnittelun tueksi tietoa siitä, millaiset piharatkaisut edistävät ilmastokestävyyttä ja ovat samalla asukkaille toteuttamiskelpoisia, ylläpidettäviä ja pitkäjänteisesti hyväksyttäviä.

2 Pihavalmennukset

2.1 Pihavalmennusten prosessi

Työ aloitettiin keväällä 2024 samanaikaisesti valtakunnallisen pihakyselyn kanssa. Kumppanikaupunkien Joensuun ja Porin valittua pilottialueensa ryhdyttiin etsimään alueilta osallistujia pihavalmennukseen. Kummaltakin pilottialueelta tavoitteena oli saada mukaan 5–8 osallistujaa. Oletuksena oli, että osa osallistujista saattaisi jäädä pois kahden vuoden valmennuksen aikana. Koko valmennusjakson ajan pihavalmennuksesta vastasi sama henkilö, mikä tuki toiminnan jatkuvuutta ja luottamuksen syntymistä osallistujien kanssa.

Kuva 2. Pilottialueilla jaettiin postiluukkuihin kutsut tutkimukseen. Kuvassa Porin Klasipruukin alueella jaettu A4-kokoinen tulostettu kutsu.

Osallistujia rekrytoitiin jakamalla kutsukirje kaikkiin pilottialueiden postilaatikoihin (kuva 2). Näin pyrittiin tavoittamaan mahdollisimman laajasti alueiden asukkaat. Kutsussa kerrottiin pihavalmennuksen periaatteista ja hankkeen taustasta. Yhteydenotot ja ilmoittautumiset pyydettiin sähköpostitse. Kummaltakin alueelta saatiin mukaan tavoitteeksi asetettu määrä osallistujia, joista valtaosa jatkoi mukana kahden vuoden ajan.

Ilmoittautuneiden kanssa pyrittiin sopimaan alkukartoitukselle sopiva ajankohta. Alkukartoitukset järjestettiin kummallakin pilottialueella heinäkuun 2024 alussa. Ennen alkukartoitusta osallistujia pyydettiin vastaamaan internetpohjaiseen Webropol-alkukyselyyn. Yhtä lukuun ottamatta kaikki vastasivat kyselyyn. Alkukartoitukseen varattiin noin 1–1,5 tuntia pihaa kohden. Se sisälsi neljä osiota: hankkeesta kertomisen ja tutkittavan suostumuksen allekirjoittamisen, alkuhaastattelun sekä pihakierroksen.

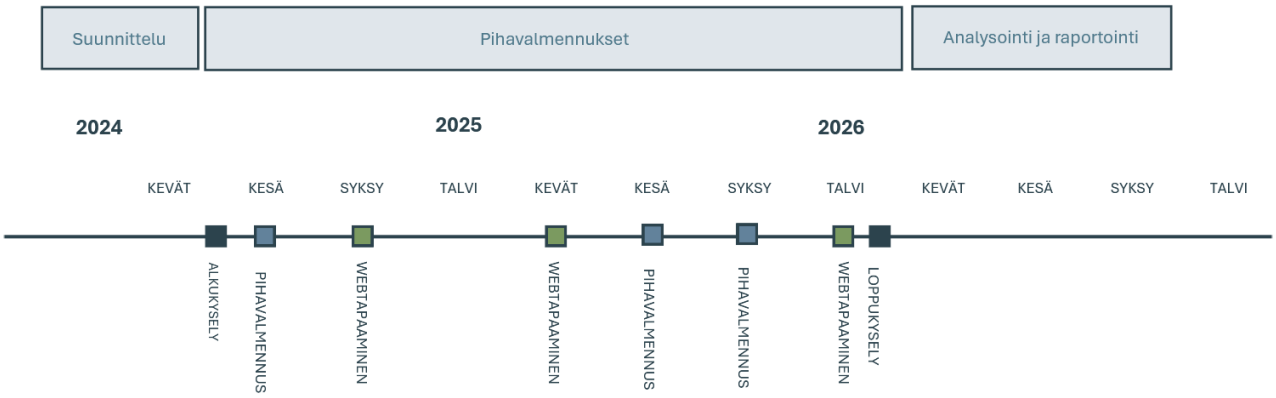
Alkuhaastattelussa selvitettiin valmennukseen mukaan lähdön syitä ja pihan perustietoja riippuen kohteesta: näitä olivat esimerkiksi pihan koko, onko sitä suunniteltu omasta tai jonkun muun toimesta ja kuka on pihan rakentanut. Myös pihan kunnossapitotoimet käytiin läpi. Alkuhaastattelussa hyödynnettiin myös asukkaiden Webropol-kyselyn vastauksia ja pyrittiin saamaan niihin tarkennuksia valmennusten teemojen pohjalta. Pihakierroksella käytiin osallistujan kanssa piha eri osioineen ja elementteineen kattavasti läpi ja keskusteltiin olemassa olevista ratkaisuista ja mahdollisista ongelmista. Samalla kartoitettiin, olisiko pihalla jotakin kehitettävää kunnossapidon osalta tai jotakin hankkeen teemaan liittyvää, jota osallistuja olisi halukas toteuttamaan valmennuksen aikana.

Pihavalmennusten jälkeen järjestettiin syksyllä kummankin pilottialueen osallistujille etätapaaminen. Tapaaminen sisälsi luennon alkukartoituksissa esiin nousseista teemoista sekä yhteistä keskustelua. Webinaarien sisällöt erosivat hieman toisistaan pilottialueiden erilaisten olosuhteiden vuoksi.

Valmennuksia jatkettiin uusilla etätapaamisilla keväällä 2025. Toisen etätapaamisen osalta osallistujat saivat valita ajankohdista parhaiten itselleen sopivan, eikä jaottelua tehty pilottialueittain. Tällä pyrittiin helpottamaan sopivan ajankohdan löytymistä ja siten saamaan mahdollisimman moni osallistumaan. Tapaamisen aiheena oli kevään ja kesän suunnitelmat ja odotukset pihan toimenpiteiden ja kunnossapidon osalta.

Valmennus jatkui kahdella pihakäynnillä, joihin oli varattu noin tunti osallistujaa kohden. Ensimmäiset pidettiin kasvukauden alkupuolella kesäkuussa ja niiden aikana käytiin läpi alkukartoituksessa esiin nousseita asioita ja keskusteltiin niistä löyhästi teemoja mukaillen. Toinen pihakäynti järjestettiin kasvukauden lopulla syyskuun aikana ja aikaa oli varattu kohteille taas tunnin verran. Pihakäynnillä todettiin valmennuksen aikaisten toimenpiteiden ja kehittämisen tuloksia sekä kannustettiin ja ohjattiin jatkamaan pihan kehittämistä hankkeen teemojen mukaisesti.

Valmennukset päätettiin yhteisiin etätapaamisiin ja loppukyselyyn tammikuussa 2026. Tapaamisissa keskusteltiin muun muassa valmennusten onnistumisesta ja osallistujien tulevaisuudensuunnitelmista oman pihan suhteen. Lisäksi keskusteltiin tiedonhankinnasta, mistä osallistujat olivat aiemmin saaneet tai hankkineet pihaan liittyvää tietoa ja miten he toivoisivat saavansa tietoa ilmastokestävistä pihoista. Loppukysely vastasi sisällöltään alkukyselyä, ja se toteutettiin samalla tavalla Webropol-kyselynä.

Kuva 3. Pihavalmennusten toteutuneet tapahtumat.

Osallistujat

Porin pilottialue oli alkanut rakentua vasta 2010-luvulla, ja kaikki osallistujat olivat omien kohteidensa ensimmäisiä asukkaita. Joensuussa kukaan 1960-luvulla rakennettujen tonttien osallistujista ei ollut alkuperäinen asukas. Joensuun pihoilla oli siten voinut olla useita aiempia omistajia.

	PORI	JOENSUU	YHTEENSÄ
2024			
Ilmoittautuneet osallistumaan	5	8	13
Pihavalmennuksiin valitut	4	7	11
Alkukyselyyn vastanneet	3	7	10
Kesän pihavalmennukset	4	7	11
Syksyn webtapaaminen	3	6	9
2025			
Kevään webtapaaminen	3	5	8
Kesän pihavalmennukset	2	6	8
Syksyn pihavalmennukset	3	6	9
Talven webtapaaminen	2	5	7
Loppukyselyyn vastanneet	2	6	7

Taulukko 1. Pihavalmennusten osallistujamäärät.

2.2 Pihavalmennusten tuloksia

2.2.1 Pihatapaamiset

Pihakäyntien ja etätapaamisten aikana käsiteltiin hankkeen teemoja ja hyödynnettiin osin alkukyselyn tuloksia. Osallistujien tietopohjaa eri teemoista selvitettiin alkukyselyssä ja alkukartoituksessa. Tietopohjan todettiin vaihtelevan huomattavasti.

Luonnon monimuotoisuus

Luonnon monimuotoisuus nousi koko valmennuksen aikana keskeisimmäksi teemaksi. Osallistujilla oli aiheesta jonkin verran tietoa, ja se vaikutti olevan helposti lähestyttävä. Luonnon monimuotoisuutta tukevia toimenpiteitä ja hoitotapoja oli helppo toteuttaa, eikä niiden perusteleminen osallistujille tuottanut vaikeuksia.

Valtaosa osallistujista ymmärsi ja kannatti ajatusta siitä, että pölyttäville hyönteisille tarjotaan ravintoa ja ravintokasveja koko kasvukauden ajan. Lähes kaikilla pihavalmennuksiin osallistuneilla oli pihallaan hyötykasveja, vähintään hedelmäpuita tai marjapensaita. Joillakin oli myös varsin kunnianhimoisia hügel-ratkaisuja.

Valmennusten aikana pihoille toteutetuista toimenpiteistä korostuivat kaksi: koko kasvukauden kukinnan turvaavat perenna- ja sipulikasvi-istutukset sekä pienten niittyjen perustaminen. Useat osallistujat toivoivat niittyjä tai niittymäisiä alueita erityisesti pihan kuivempiin kohtiin. Niittyjen perustamiseen annettiin ohjeita, ja niiden kehittymistä seurattiin valmennusten aikana.

Hoitotoimenpiteistä keskusteltiin useimmiten nurmikon leikkuukorkeudesta ja siitä, mitä hyötyä pidemmäksi jätetystä nurmesta on myös luonnon monimuotoisuudelle. Keskustelua käytiin myös pihan vähemmän hoidettujen alueiden merkityksestä. Erityisesti Joensuun pilottialueella pihojen takaosia hoidettiin vähemmän, sillä ne rajautuivat usein naapurin tonttiin tai suoraan metsään. Osallistujia kannustettiin säilyttämään näillä alueilla kasvillisuutta ja pitämään ne muuta pihaa luonnontilaisempina. Keskusteluissa pohdittiin paljon sitä, millainen pihan ilme koetaan esteettiseksi tai riittävän siistiksi.

Hulevedet

Hulevesi ei terminä ollut kaikille osallistujille tuttu, mutta teemaan liittyvät asiat ymmärrettiin hyvin. Hulevesiä käsiteltiin useimpien kanssa kahdesta näkökulmasta: niiden hyödyntämisestä omalla pihalla sekä hulevesien aiheuttamista ongelmista.

Omalla pihalla muodostuvien hulevesien osalta asukkaille suositeltiin ensisijaisesti veden hyödyntämistä kasvillisuuden kastelussa. Tämä voidaan toteuttaa ohjaamalla pintavaluntaa kasvillisuudelle tai keräämällä katoilta tulevaa vettä ja käyttämällä sitä kasteluvetenä. Sekä Porin että Joensuun pilottialueet sijaitsevat entisillä, hyvin tasaisilla peltoalueilla, ja niiden maaperä pidättää lähtökohtaisesti hyvin vettä. Tämän vuoksi puutarhakasvit eivät välttämättä tarvitse kastelua edes helteillä. Useimmat niistä osallistujista, jotka olivat jo aiemmin keränneet vettä pihallaan, käyttivät sitä esimerkiksi hyöty- ja kasvihuonekasvien kasteluun. Osalla kerätylle kattovedelle ei kuitenkaan ollut käyttöä.

Hulevesien aiheuttamat ongelmat olivat erilaisia pilottikaupungeissa. Joensuussa pihoilla oli runsaasti kasvillisuutta, joka todennäköisesti hyötyi ravinteikkaasta ja kosteutta pidättävästä maaperästä. Kuivuuden tai märkyyden ei yleensä koettu olevan pihoilla ongelma. Ongelmat liittyivät sen sijaan rakennuksiin: useiden 1960-luvulla rakennettujen talojen kellarit saattoivat tulvia keväisin. Porissa rakennukset olivat uusia ja niiden kuivatusratkaisut olivat kunnossa. Osa pihoista, erityisesti alueen keskiosassa, kärsi kuitenkin märkyydestä. Tasaisilla tonteilla vesi jäi seisomaan, eikä se savisen maaperän vuoksi imeytynyt helposti.

Hulevesiongelmiin oli pihavalmennuksessa haastavaa löytää helposti toteutettavia ratkaisuja. Esimerkiksi pihan tai rakennuksen korkeusasemien muuttaminen siten, että hulevedet saataisiin ohjattua pois rakennuksesta tai hallitusti pihalle, vaatii yleensä tarkempaa suunnittelua. Joensuussa osallistujia ohjeistettiin poistamaan rakennuksen seinustalle ulottuvat istutusalueet, jotta sokkeli ympäristöineen pysyisi kuivempana.

Porissa pihan märkyyttä ohjeistettiin ratkaisemaan muun muassa perustamalla istutusalueita kummuille sekä istuttamalla saviseen maaperään soveltuvia ja ajoittaista märkyyttä sietäviä kasvilajeja. Jos märkyys oli ongelma erityisesti laajoilla ja tasaisilla nurmialueilla, ehdotettiin myös monipuolisemman ja kerroksellisen kasvillisuuden lisäämistä. Tällöin kasvillisuus voisi hyödyntää pihalle kertyvää vettä, ja sen juuristo voisi muokata maaperää sekä mahdollisesti parantaa veden imeytymistä.

Pienilmasto

Pienilmasto kosketti osallistujia pilottialueilla eri tavoin. Valmennusten aikana keskusteltiin pihojen pienilmastosta ja kesäaikaisesta lämpösaarekeilmiöstä. Joensuussa puusto oli täysikasvuista ja pensasaidat usein riittävän korkeita, joten lisävarjostukselle tai tuulensuojalle ei yleensä ollut tarvetta. Porin pilottialue oli uusi ja varsin avoin itäreunan tontteja lukuun ottamatta. Joillakin tonteilla oli tuulista ja kesällä paahteista puuvartisen kasvillisuuden puuttumisen tai sen pienen koon vuoksi. Puustoisilla tonteilla asukkaat osasivat arvostaa olemassa olevaa puustoa, jota oli pyritty säästämään rakentamisen aikana.

Joensuussa puiden tarjoaman varjostuksen ja runsaan kasvillisuuden vuoksi lämpötilat eivät nousseet piha-alueillakaan kesällä kohtuuttoman korkeiksi. Silti suurten puiden ja tonttiin rajautuvan metsän puuston arvoa ei aina osattu arvostaa yhtä paljon kuin Porissa. Hyviin olosuhteisiin oli kenties totuttu, koska pihat eivät kuumentuneet voimakkaasti auringossa. Keskustelua käytiin kuitenkin puiden tarjoamasta varjostuksesta ja vanhojen puiden säästämisestä.

Lähes kaikissa asuinrakennuksissa oli ilmalämpöpumppu, minkä vuoksi rakennuksen varjostamista ei erityisemmin pidetty tarpeellisena. Osallistujat eivät tämän vuoksi olleet erityisen huolestuneita helleaalloista. Varsinkin Joensuun osallistujista useat viettivät kesäisin pitkiä aikoja poissa kotoaan, esimerkiksi mökillä.

Hiili

Hiilensidonta omalla pihalla oli vähiten esillä ollut teema. Siitä keskusteltiin kasvillisuuden säilyttämisen ja istuttamisen yhteydessä. Lisäksi käsiteltiin maaperän hyvinvointia ja omalta pihalta saatavan biomassan hyödyntämistä eri tavoin.

Suurin osa osallistujista kompostoi pihallaan, pääasiassa puutarhajätettä. Kaikilla kompostoitavaa kasvijätettä ei kuitenkaan muodostunut paljon, sillä esimerkiksi nurmikon leikkuujäte jätettiin usein paikalleen. Eräs osallistuja käytti robottiruohonleikkuria myös kitkentäjätteen ja naattien silppuamiseen nurmipinnalle. Näin orgaanista ainesta jäi aiempaa enemmän pihalle. Erityisesti Porissa puuvartinen kasvillisuus oli nuorta ja pienikokoista, joten risuaitojen rakentamiseen tai haketukseen sopivaa materiaalia oli vähän. Joensuussa puuvartista materiaalia haketettiin ja hyödynnettiin esimerkiksi hügel-penkeissä. Yksi osallistuja innostui rakentamaan valmennusten aikana lahopuuaidan tontin reunalle.

Puiden ja muun kasvillisuuden hiilensidontakykyä sivuttiin tavallisesti keskusteluissa, joissa käsiteltiin pihan eri ratkaisujen monihyötyisyyttä. Osallistujia kannustettiin kerroksellisiin istutuksiin ja kasvillisuuden lisäämiseen erityisesti puiden ja pensaiden alle silloin, kun se oli mahdollista. Osa osallistujista ajatteli, että kerroksellinen istutus lisää kasvien välistä kilpailua vedestä ja ravinteista ja että sitä tulisi siksi välttää. Tätä käsitystä pyrittiin täydentämään keskustelemalla kerroksellisen kasvillisuuden hyödyistä ja sopivista kasviyhdistelmistä. Paljaiden mullospintojen välttäminen ja orgaanisen aineksen palauttaminen maaperään voivat tukea maaperän hyvinvointia. Pensaiden alle kannustettiin tekemään istutuksia ja hyödyntämään esimerkiksi kompostia tai pihan kasvijätettä katteena.

Valmennuksissa nousi usein esille ajatus, että pensasaitojen ja myös hyötypensaiden, kuten herukoiden, alustat tulisi pitää tarkasti kasvittomina. Hyötypensaiden kohdalla ajatus liittyi kasvien väliseen kilpailuun ja hyvän sadon tavoittelemiseen. Pensasaitojen ja muiden pensaiden kohdalla paljas mullospinta liittyi pikemminkin ulkoasuun ja estetiikkaan: oli totuttu siihen, että istutus näyttää tällöin siistimmältä. Viljelyaloilla paljaat mullospinnat olivat vähäisiä ja tilapäisiä, ja niiden pinta-alat olivat hyvin pieniä. Useimmat muokkasivat maata vasta keväällä, ja kasvien jättämistä talveksi suositeltiin.

2.2.1.1 Toimenpiteet

Toimenpide	Osallistujia	Osuus
Nurmen leikkuujätteen jättäminen paikalleen	8/9	89 %
Uusi monikerroksellinen tai luonnon monimuotoisuutta tukeva istutus	7/9	78 %
Pensaiden tai pensasaidan istutus	7/9	78 %
Uuden puun istutus	7/9	78 %
Kattovesien kerääminen	7/9	78 %
Kompostointi	7/9	78 %
Lehtien haravoinnin vähentäminen tai hyödyntäminen katteena	7/9	78 %
Nurmikon leikkuukorkeuden muutos ja testaus	6/9	67 %
Pihalla syntyvän biomassan käyttö katteena	6/9	67 %
Uusi niitty tai kukkiva nurmialue	4/9	44 %
Sokkelin vierustan siivous, vesien ohjaus tai salaojaremontti	3/9	33 %
Risuaidan rakennus tai haketus omalla pihalla	3/9	33 %
Isomman nurmialueen muuttaminen istutusalueeksi	1/9	11 %
Läpäisevien pintojen lisääminen	0/9	0 %

Taulukko 2. Pihavalmennuskauden aikana tehtyjä toimenpiteitä.

Tuloksista käy ilmi, että pihan hoitokäytäntöihin ja kasvillisuuden lisäämiseen liittyvät toimenpiteet olivat yleisimpiä. Hulevesiin ja rakenteellisiin ratkaisuihin liittyviä toimia toteutettiin selvästi vähemmän. Toteutukseen päätyivät todennäköisesti erityisesti sellaiset toimenpiteet, jotka oli mahdollista tehdä valmennusjakson aikana melko nopeasti, kuten nurmikon leikkuutavan muutokset ja istutukset.

Luonnon monimuotoisuus sai teemoista eniten vastakaikua ja vaikutti osallistujille helposti lähestyttävältä. Sitä tukevat toimenpiteet ovat usein yksinkertaisia ja niiden vaikutukset voivat tulla nopeasti näkyviin, esimerkiksi kukkivan nurmialueen perustamisena yhden kasvukauden aikana. Toimenpiteissä painotettiin yksinkertaisuutta. Osallistujien kynnystä madallettiin myös ohjaamalla pihanhoitoa sallivampaan suuntaan. Kannustimena toimi sekin, että osallistujat saattoivat edistää pihan ilmastokestävyyttä jättämällä joitakin totuttuja hoitotoimia tekemättä.

Ilmastokestävän pihan suunnitteluun ja hoitoon liittyvät välittömät esteet koskivat ennen kaikkea tietopohjaa ja käytettävissä olevia resursseja. Välillisiä esteitä olivat ympäristön asettamat paineet sekä vakiintuneet tottumukset ja toimintatavat.

Osallistujien tietopohjassa oli huomattavaa vaihtelua, ja monet toivat valmennuksissa esille vaikeuden löytää omaan pihaan sopivaa tietoa. Tietoa on hajallaan, eikä sen luotettavuutta ole aina helppo arvioida. Resursseista puhuttaessa korostui ajankäyttö ja suurin osa osallistujista toivoi pihansa olevan helppohoitoinen. Taloudellisista resursseista keskusteltiin vähemmän, vaikka pihan rakenteelliset muutokset voivat edellyttää suuriakin investointeja. Valmennuksissa painottuivat kuitenkin hoitotavat ja kohtuullisella vaivalla toteutettavat toimenpiteet.

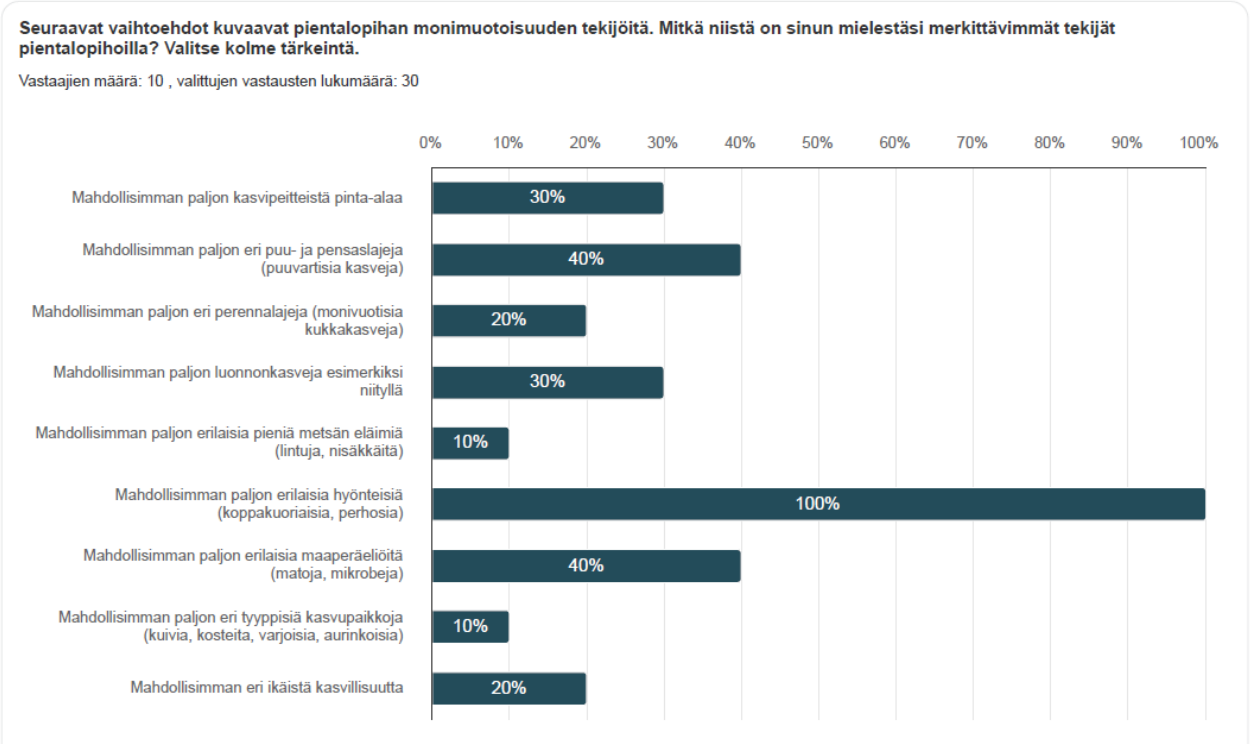
Este	Esiintyminen	Apukeinot
Tiedon puute	Omaan pihaan sopivaa tietoa vaikea löytää	Paikallinen neuvonta
Ajan puute	Helppohoitoisuuden tarve	Matalan kynnyksen ratkaisut, neuvonta ja valmennus
Raha / investointi	Rakenteelliset ratkaisut	Taloudelliset kannustimet, suunnittelumallit
Esteettiset normit	Luonnonmukainen = epäsiisti	Mallipihat, vertaisesimerkit
Tottumus	Vanhat hoitotavat	Kokeilut ja valmennus, mallipihat ja vertaisesimerkit

Taulukko 3. Pihavalmennusten yhteydessä esiin tulleita esteitä ja keinoja niiden ratkaisemiseksi.

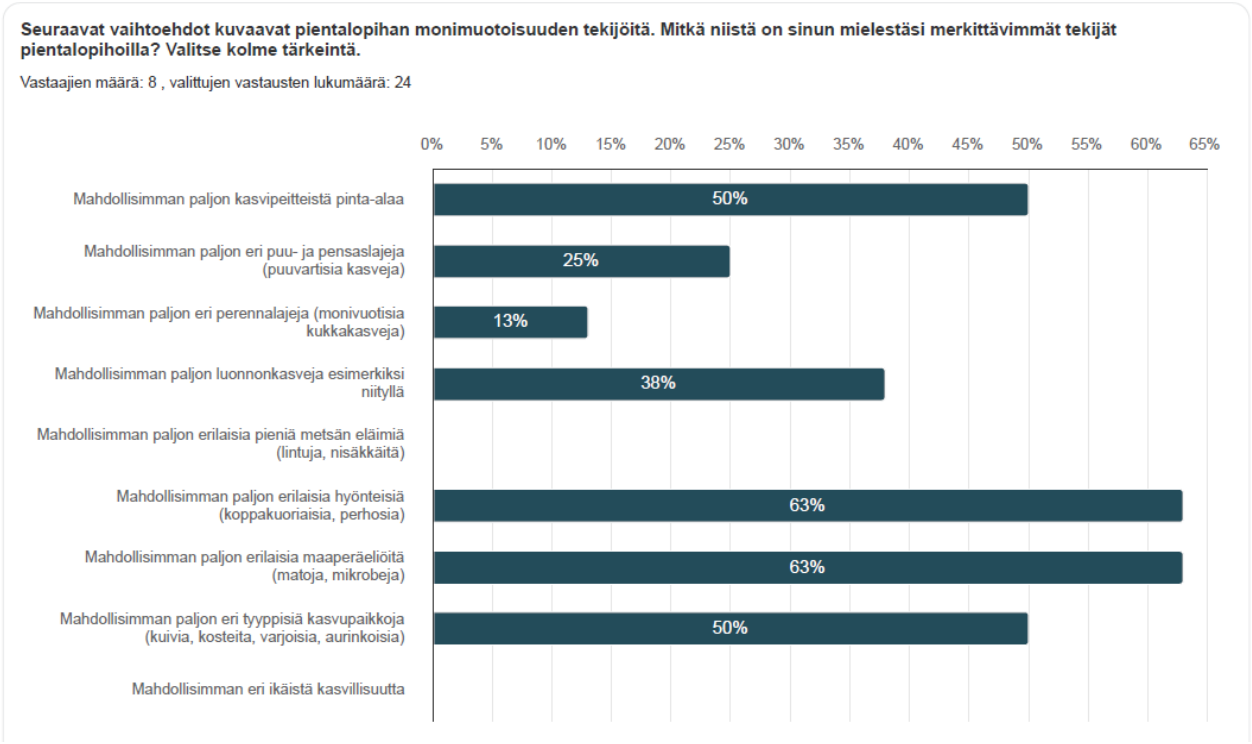
2.2.2 Alku- ja loppukysely

Valmennuksiin osallistui yhteensä 11 asukasta Porista ja Joensuusta. Alkukyselyyn vastasi kymmenen ja loppukyselyyn seitsemän osallistujaa. Vaikka osallistujamäärä oli pieni ja kyselyjen vastaajamäärät poikkesivat toisistaan, aineisto tarjoaa havaintoja siitä, millaisia muutoksia osallistujien käsityksissä tapahtui valmennusjakson aikana.

2.2.2.1 Luonnon monimuotoisuus

Taulukko 4. Alkukyselyn vastaukset luonnon monimuotoisuuteen liittyen kesän 2024 alussa.

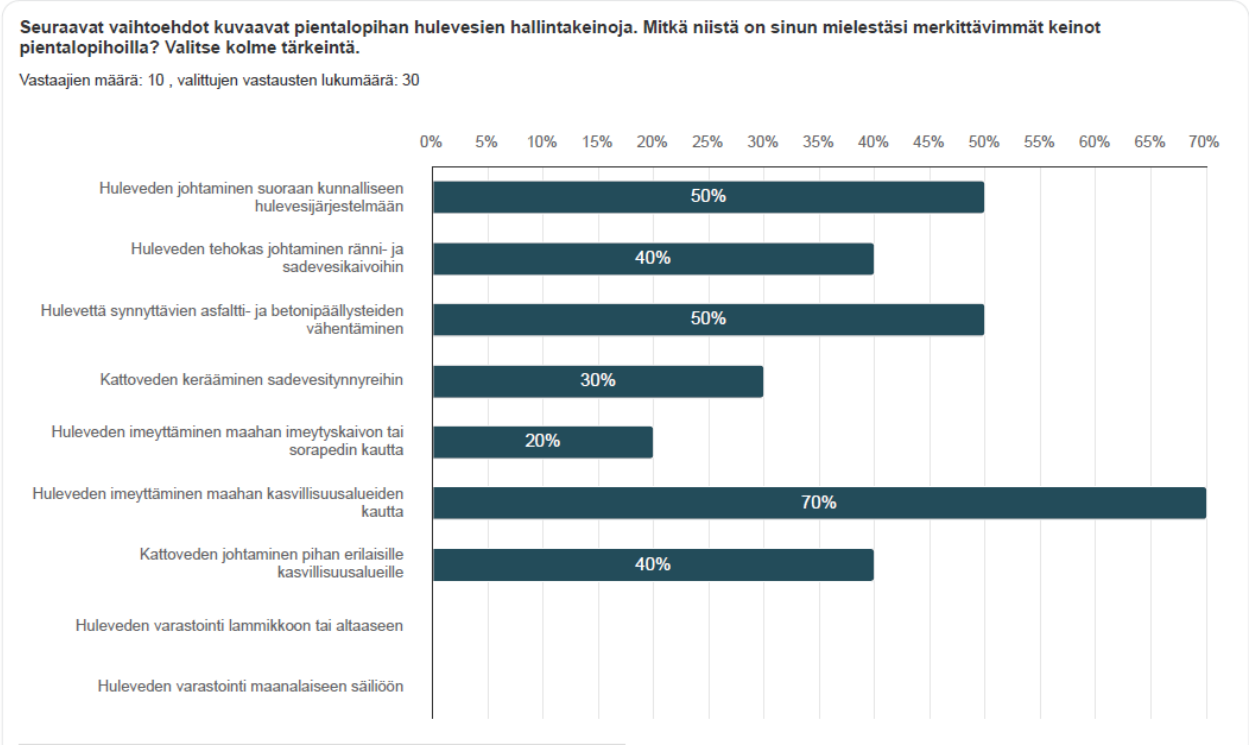
Taulukko 5. Loppukyselyn vastaukset luonnon monimuotoisuuteen liittyen talvella 2026.

Luonnon monimuotoisuutta koskevissa vastauksissa havaittiin useita myönteisiä muutoksia valmennusjakson aikana. Erityisesti kasvipeitteisen pinta-alan merkitystä alettiin pitää aiempaa tärkeämpänä. Tämä on huomionarvoista, sillä osallistujien pihoilla oli jo lähtötilanteessa vain vähän asfalttia ja muita läpäisemättömiä pintoja. Muutos voi viitata siihen, että osallistujat alkoivat tunnistaa kasvipeitteisyyden merkityksen pintarakenteita laajemmin osana pihan ekologista toimintaa ja elinympäristöjen tarjoamista.

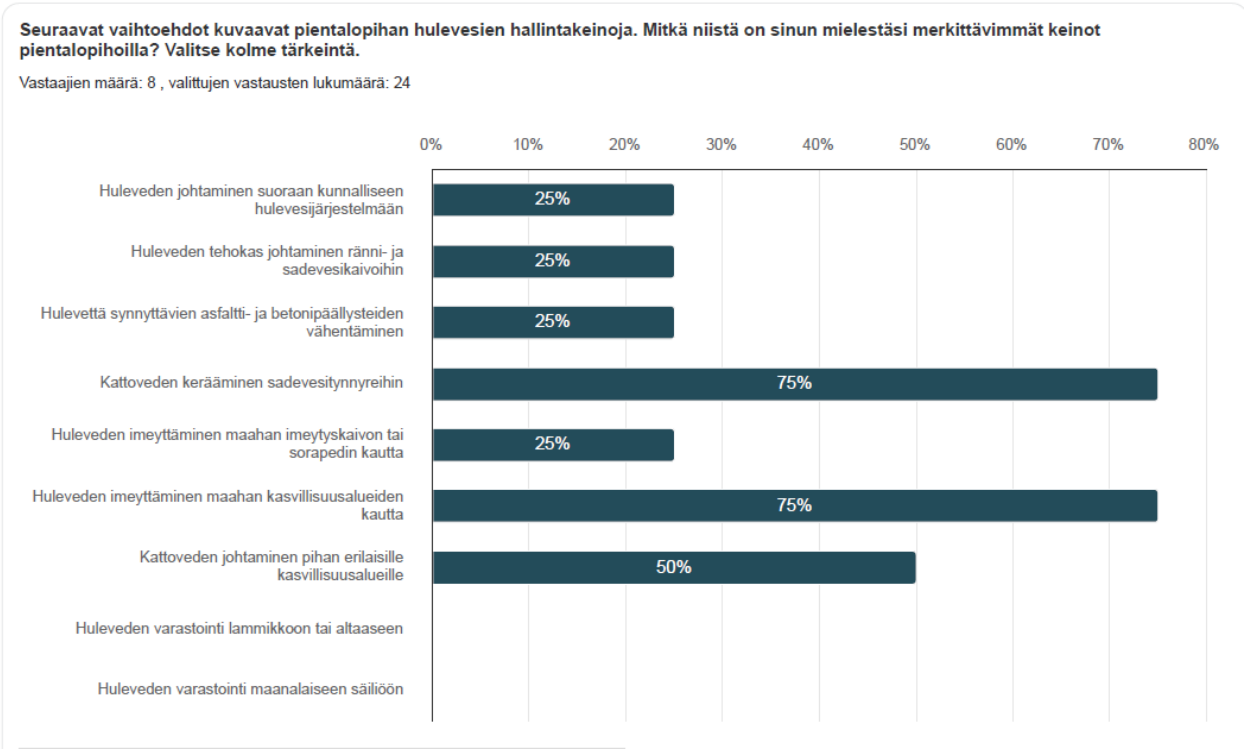
Myös maaperäeliöstön ja erilaisten kasvupaikkojen merkitys korostui loppukyselyn vastauksissa. Tulokset viittaavat siihen, että osallistujat kiinnittivät aiempaa enemmän huomiota myös luonnon monimuotoisuuden kannalta vähemmän näkyviin tekijöihin, kuten maaperän ekologiseen toimintaan.

Hyönteisten merkityksen painoarvo näyttäisi sen sijaan vähentyneen loppukyselyssä. Tulos voi liittyä siihen, että osallistujat alkoivat tarkastella monimuotoisuutta aiempaa kokonaisvaltaisemmin eivätkä enää korostaneet yksittäisiä eliöryhmiä yhtä voimakkaasti. Myös puu- ja pensaslajien monimuotoisuuden arvioitiin loppukyselyssä hieman vähemmän merkittäväksi kuin alkukyselyssä.

2.2.2.2 *Hulevedet*

Taulukko 6. Alkukyselyn vastaukset hulevesiin liittyen kesän 2024 alussa.

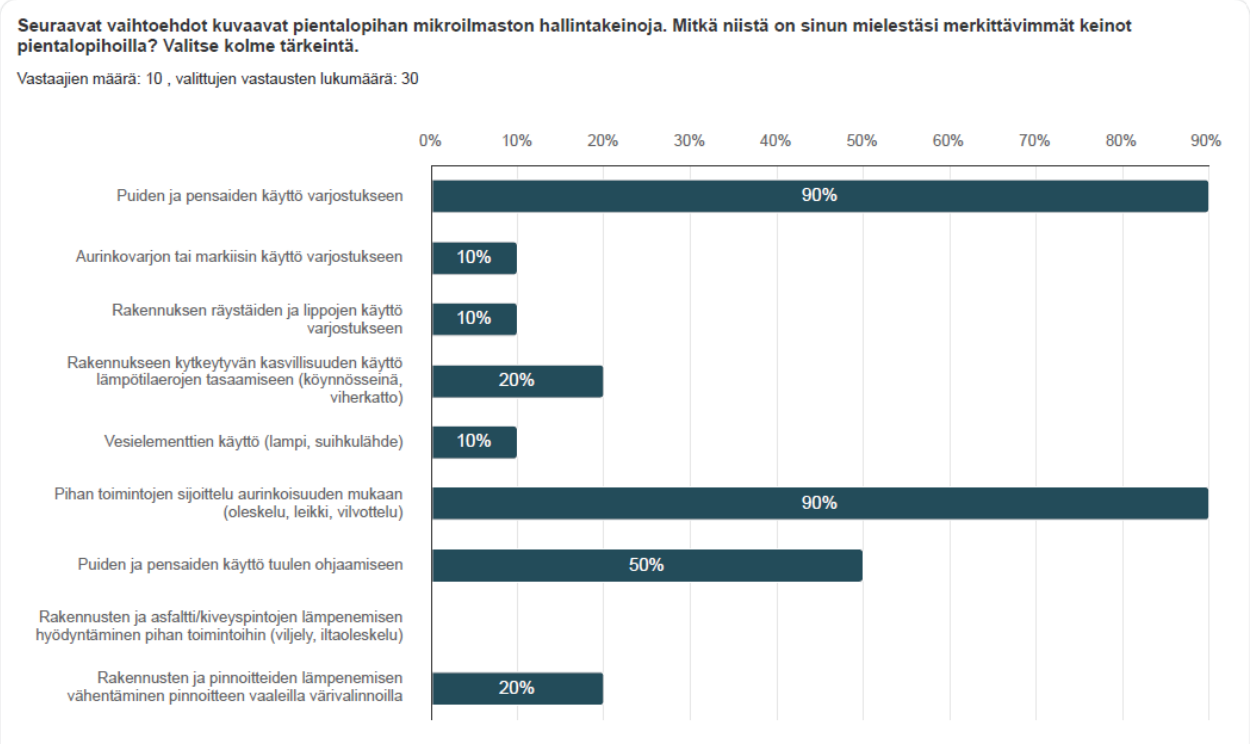
Taulukko 7. Loppukyselyn vastaukset hulevesiin liittyen talvella 2026.

Hulevesiteemassa merkittävin havainto liittyi sade- ja kattovesien hyödyntämiseen. Alkukyselyssä monet osallistujat pitivät tärkeänä hulevesien johtamista hulevesijärjestelmiin. Valmennusjakson jälkeen kattovesiä nähtiin aiempaa enemmän myös pihalla hyödynnettävänä resurssina.

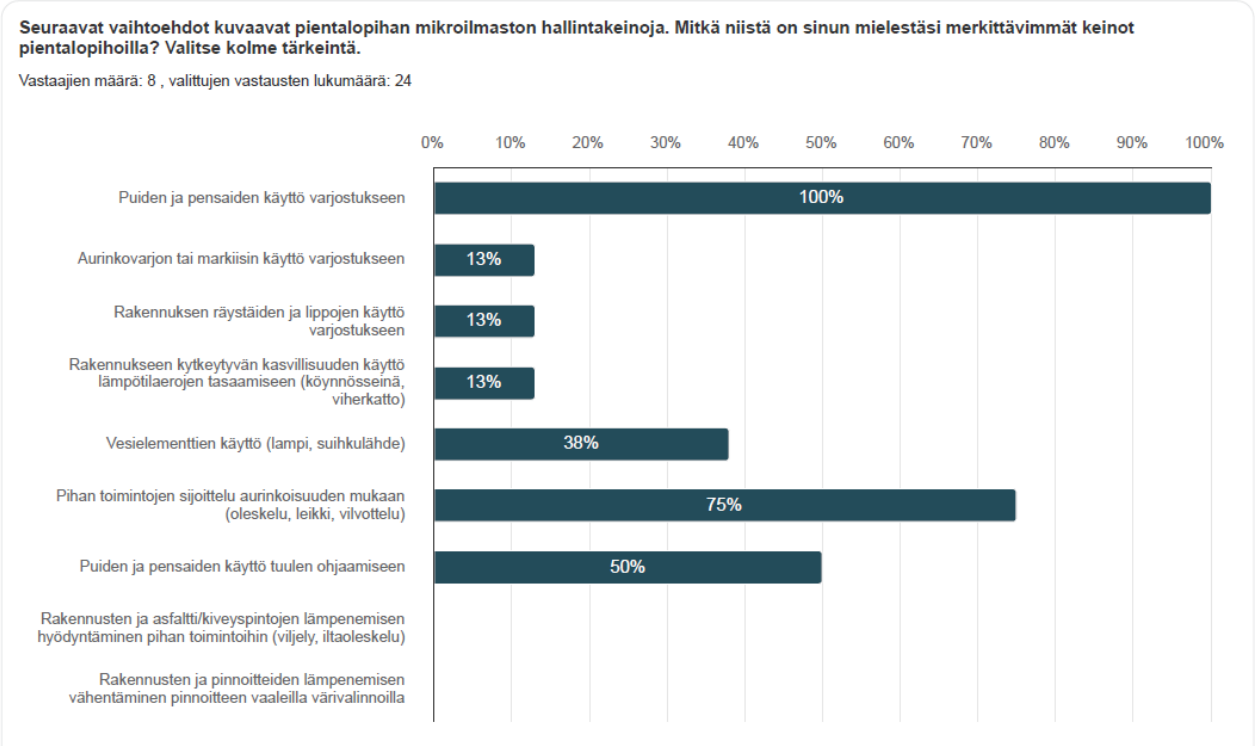
Vastausten muutos viittaa näkökulman laajentumiseen veden poisjohtamisesta kohti sen hyödyntämistä ja luonnonmukaisempaa hulevesien hallintaa. Osallistujat näyttivät omaksuneen ajatuksen siitä, että kattovettä voidaan käyttää kasvillisuuden kasteluun ja siten tukea pihan toimivuutta.

Kasvipeitteisen pinta-alan merkitys korostui luonnon monimuotoisuutta koskevissa vastauksissa, mutta sama yhteys ei tullut yhtä vahvasti esille hulevesiosiossa. Tämä voi viitata siihen, että osallistujat yhdistivät kasvillisuuden ensisijaisesti luonnon monimuotoisuuden edistämiseen eivätkä yhtä selkeästi hulevesien hallintaan. Pienen aineiston perusteella tulkinta on kuitenkin suuntaa-antava.

2.2.2.3 *Pienilmasto*

Taulukko 8. Alkukyselyn vastaukset pienilmastoon liittyen kesän 2024 alussa.

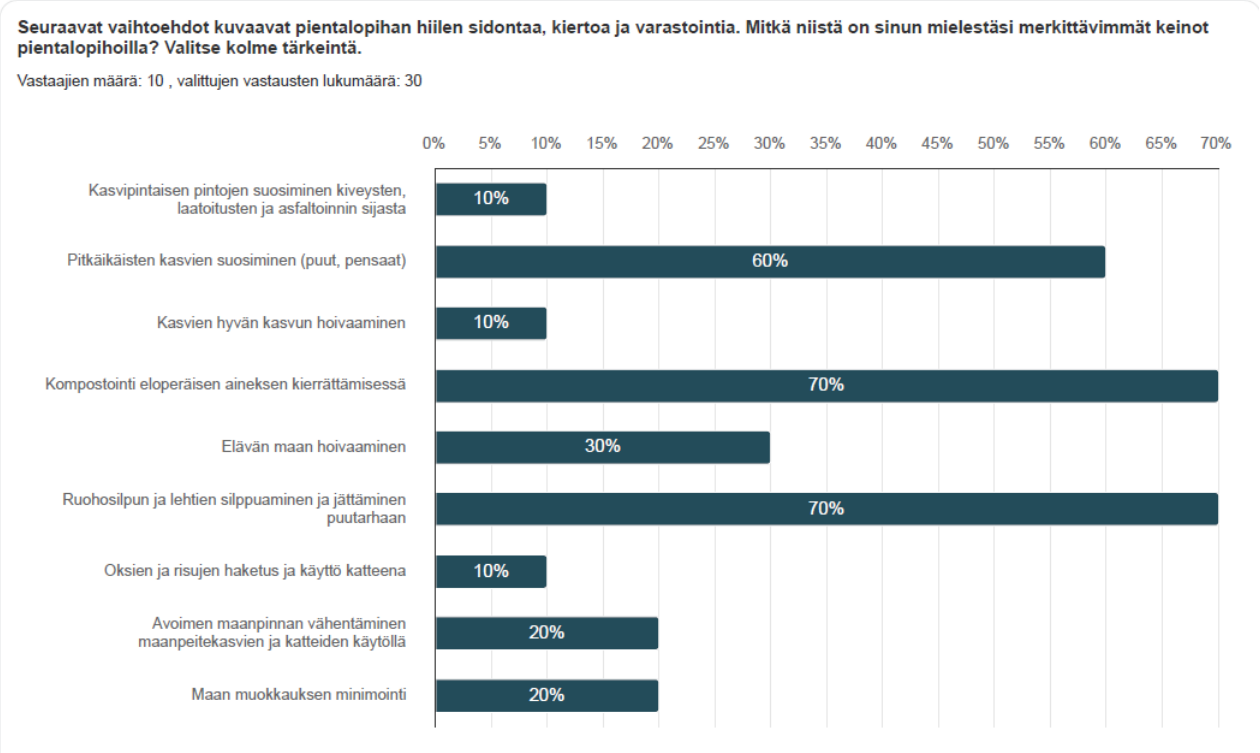
Taulukko 9. Loppukyselyn vastaukset pienilmastoon liittyen talvella 2026.

Pienilmastoon liittyvien tulosten tulkinnassa on huomioitava osallistujien erilaiset lähtökohdat. Lähes kaikissa asuinrakennuksissa oli ilmalämpöpumppu, mikä saattoi vähentää tarvetta tarkastella pihan merkitystä rakennuksen viilentämisessä.

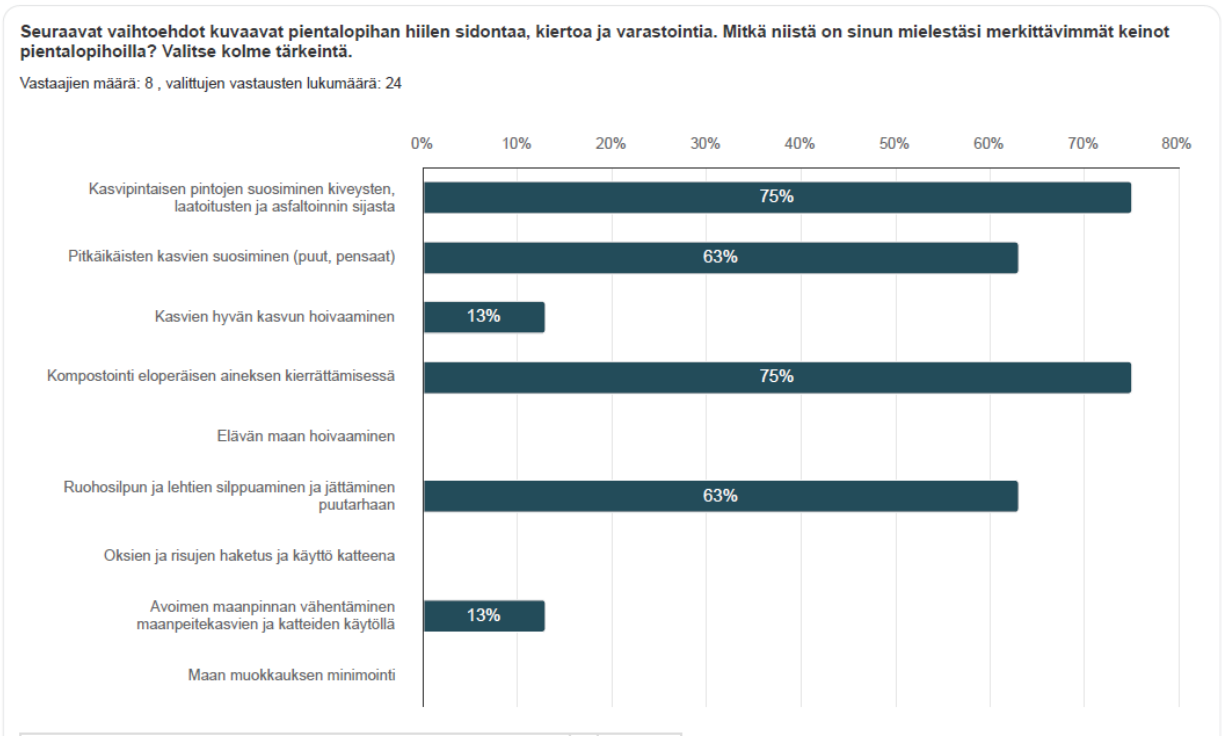
Joensuun ja Porin osallistujien olosuhteet poikkesivat toisistaan huomattavasti. Erityisesti Porissa osa pihoista sijaitsi avoimilla, paahteisilla ja tuulisilla alueilla, kun taas toisilla pihoilla vanhempi puusto tarjosi suojaa ja tasasi lämpööloja. Tämän vuoksi osallistujien kokemukset ja näkemykset pienilmaston hallinnasta olivat jo lähtökohtaisesti erilaisia.

Tulokset korostavat, että pienilmastoratkaisujen merkitys ja niiden toteuttamismahdollisuudet ovat vahvasti paikkasidonnaisia. Samat toimenpiteet eivät välttämättä tuota samanlaisia hyötyjä erilaisissa piha- ja ympäristöolosuhteissa.

2.2.2.4 *Hiili*

Taulukko 10. Alkukyselyn vastaukset hiileen liittyen kesän 2024 alussa.

Taulukko 11. Loppukyselyn vastaukset hiileen liittyen talvella 2026.

Hiilensidontaa koskevissa vastauksissa korostui erityisesti kasvipeitteisen pinta-alan merkitys, jonka tärkeys kasvoi valmennusjakson aikana. Kasvillisuus nähtiin aiempaa selvemmin osana pihan ekologista toimintaa ja ilmastohyötyjä.

Myös pihan biomassan hyödyntämiseen liittyvät teemat näyttivät kiinnostavan osallistujia. Tämä viittaa siihen, että käytännönläheiset keinot, kuten puutarhajätteen hyödyntäminen ja orgaanisen aineksen kierrättäminen pihalla, koettiin ymmärrettäviksi ja merkityksellisiksi toimintatavoiksi.

Hiilensidonta ei kuitenkaan ollut valmennusten näkyvin tai keskeisin sisältöteema. Tästä huolimatta vastauksissa havaittiin myönteisiä muutoksia. Muutokset voivat liittyä myös muiden teemojen, kuten kasvillisuuden lisäämisen, luonnon monimuotoisuuden ja biomassan hyödyntämisen käsittelyyn. Aineiston perusteella ei kuitenkaan voida päätellä, että osallistujien ymmärrys nimenomaan hiilensidonnasta olisi lisääntynyt.

2.2.3 Yksilöt ja yhteisöt

Jo osallistuminen pihavalmennuksiin osoittaa, että valmennettavalla on jonkinlainen käsitys itsestä Pihavalmennuksiin osallistuminen osoittaa, että osallistujilla oli ainakin jonkinasteista kiinnostusta toimia aktiivisesti ilmastokestävyyden edistämiseksi omalla pihallaan. Osa osallistujista työskenteli tutkimuksen tai koulutuksen parissa, ja mukaan oli lähdetty myös halusta tukea ilmastokestävyyteen liittyviä tavoitteita ja tutkimushanketta.

Keskusteluissa pyrittiin vahvistamaan käsitystä omasta pihasta osana laajempaa kokonaisuutta. Yhteisissä etätapaamisissa osallistujat saivat tietoa myös muiden tekemistä ratkaisuista. Tällä pyrittiin kannustamaan heitä hahmottamaan oman toimintansa merkitystä myös kaupunginosatasolla.

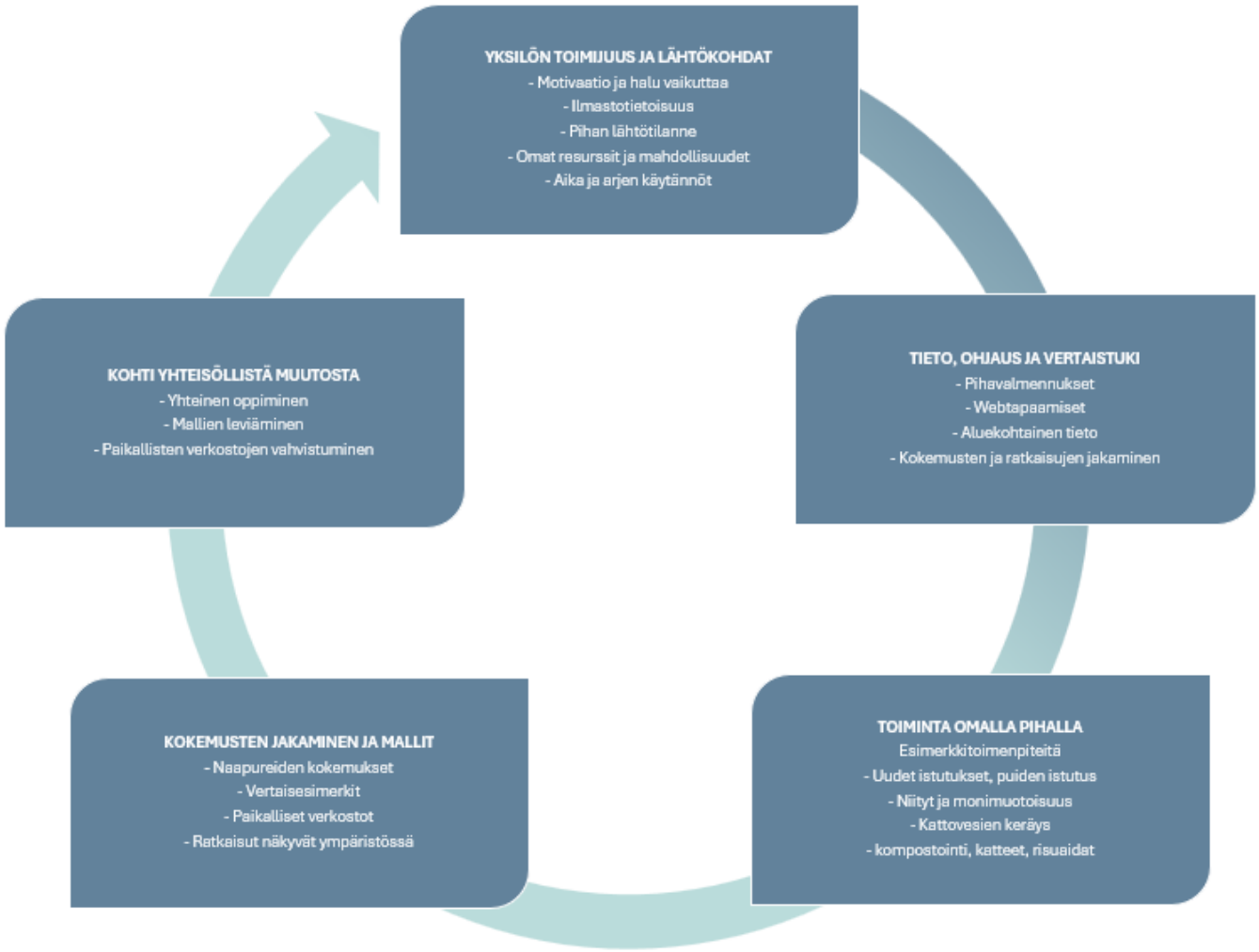
Osallistujien kanssa keskusteltiin oman pihan lisäksi kaupunginosan ominaispiirteistä ja olosuhteista. Kasvuolosuhteiden, pienilmaston ja pihojen välillä oli helppo tunnistaa yhtäläisyyksiä. Osallistujat arvostivat malleja ja ohjeita, jotka oli sovitettu oman pihan lisäksi paikallisiin olosuhteisiin. Tällaisiin ohjeisiin myös luotettiin. Esimerkiksi ulkomaisista puutarhaohjelmista saadut esimerkit eivät osallistujien mielestä välttämättä olleet hyödyllisiä, koska ratkaisujen toimivuutta omalla pihalla epäiltiin.

Kummallakin pilottialueella oli muodostunut erilaisia yhteisöllisyyden muotoja. Porin Klasipruukissa yhteisöllisyys vaikutti olevan näkyvämpää. Yksi mahdollinen selitys on, että alue on hiljattain rakennettu ja asukkaat ovat muuttaneet sinne samoihin aikoihin. Aktiivinen WhatsApp-ryhmä ”Klasipruukin mammat” toimi yhteydenpitokanavana, jossa vaihdettiin tietoa.

Joensuussa tilanne oli erilainen, sillä lähes kaikki osallistujat olivat muuttaneet alueelle myöhemmin, ja pihat olivat ehtineet kehittyä vuosikymmenten ajan. Naapurit tunnettiin pääsääntöisesti, mutta tuntemisen aste vaihteli alueella asumisen keston mukaan. Joidenkin osallistujien kanssa keskusteltiin yhdistystoiminnasta. Eräs osallistuja hyödynsi paljon paikallisen puutarhayhdistyksen ja tuttavien apua pihallaan. Apua saatiin erityisesti työläisiin pihanhoitotehtäviin, kuten haketukseen.

Porin Klasipruukissa asemakaava edellyttää pensasaidan istuttamista tonttien rajalle, ja näin alueella on myös tehty. Istutukset ovat kuitenkin vielä niin uusia, ettei niistä useimmilla pihoilla muodostu näköestettä. Näkymät pihoille ovat siksi avoimia sekä naapuritonteilta että kadulta. Naapureiden ratkaisut voivat tarjota malleja muille asukkaille, mutta näkyvyys voi myös lisätä paineita pitää pihan yleisilme siistinä. Esimerkiksi suurella osalla Klasipruukin pihoista vaikutti olevan robottiruohonleikkuri; vain yhdellä valmennukseen osallistuneella oli perinteinen ajettava ruohonleikkuri. Myös tällaisiin pihanhoidon teknisiin ratkaisuihin voidaan saada mallia naapurustosta.

Joensuun Linnunlahdella pensasaidat rajaavat pihoja naapureista ja katualueista, ja niiden istuttaminen on määritelty myös asemakaavassa. Suuri osa pihoista jää siten naapureiden ja ohikulkijoiden katseilta piiloon. Muiden pihojen ratkaisut eivät ole samalla tavalla nähtävissä, eikä pihan hoidon taso ole yhtä helposti muiden arvioitavissa. Tämä voi vähentää naapuruston siisteysnormeihin liittyvää painetta.

Kuva 4. Tavoitteena ekososiaalinen piha ja kortteli. Kehityspolku ja mahdollinen skaalautuminen kaupunginosatasolle.

2.3 Yhteenveto

Pihavalmennusten perusteella ilmastokestävien pihojen edistämistä helpottavat toimenpiteet, jotka ovat asukkaille helposti ymmärrettäviä, käytännönläheisiä ja toteutettavissa ilman suuria muutoksia pihassa. Valmennuksissa kiinnostavimmiksi ja helpoimmin omaksuttaviksi osoittautuivat luonnon monimuotoisuutta tukevat ratkaisut. Monimuotoista kasvillisuutta lisäävät istutukset, puiden ja pensaiden istuttaminen, niittyalueiden perustaminen sekä hoitokäytäntöjen muuttaminen olivat toimenpiteitä, joita osallistujat toteuttivat aktiivisesti.

Muutoksia pihalle oltiin valmiita tekemään erityisesti silloin, kun ratkaisut olivat helposti toteutettavissa eivätkä edellyttäneet suuria taloudellisia investointeja tai rakenteellisia muutoksia. Hulevesien hallintaan ja pihan rakenteisiin liittyviä ratkaisuja toteutettiin vähän. Niiden toteuttaminen olisi usein edellyttänyt suunnittelua, investointeja ja joissakin tapauksissa koko tontin korkeusasemien tarkastelua. Osallistujilla ei ollut pihavalmennusten aikana näihin riittävästi aikaa tai resursseja.

Pihavalmennusten merkitys ei rajoittunut yksittäisten teknisten ratkaisujen tai hoitotoimenpiteiden käyttöönottoon. Keskustelujen perusteella osallistujien tietopohja vahvistui ja heidän ymmärryksensä lisääntyi siitä, miten piharatkaisut liittyvät ilmastonmuutokseen sopeutumiseen, luonnon monimuotoisuuteen sekä pihan toimivuuteen ja viihtyisyyteen. Monilla osallistujilla oli kiinnostusta tehdä ilmaston kannalta kestäviä ratkaisuja, mutta sopivan, luotettavan ja paikallisiin olosuhteisiin soveltuvan tiedon löytäminen koettiin vaikeaksi.

Alku- ja loppukyselyjen vastauksissa havaittiin muutoksia erityisesti kasvipeitteisyyden, maaperän ekologisen toiminnan ja kattovesien hyödyntämisen merkitystä koskevissa käsityksissä. Selkeimmät muutokset liittyivät kasvipeitteisen pinta-alan arvostukseen sekä siihen, että kattovesi nähtiin aiempaa enemmän hyödynnettävänä resurssina. Osallistujien paikalliset olosuhteet ja pihan lähtötilanne vaikuttivat kuitenkin siihen, miten eri teemat koettiin ja millaisia muutoksia käsityksissä tapahtui. Aineisto on määrällisesti pieni, joten tuloksia on syytä pitää suuntaa-antavina. Ne antavat kuitenkin viitteitä siitä, että pihavalmennukset voivat tukea osallistujien valmiuksia tarkastella pihaa kokonaisuutena ja hahmottaa hankkeen eri teemojen välisiä yhteyksiä.

Valmennuksissa korostui paikallisiin olosuhteisiin sovitetun neuvonnan, ohjeiden ja esimerkkien merkitys. Osallistujat pitivät hyödyllisinä erityisesti sellaisia ratkaisuja, joita oli mahdollista soveltaa omalle pihalle ja alueelle. Tämä viittaa siihen, että paikalliset malliratkaisut, vertaisesimerkit sekä käytännönläheinen ohjaus ja neuvonta voivat tukea ilmastokestävien piharatkaisujen käyttöönottoa.

Teema	Valmennuksissa korostuneet keskustelut	Muutos alku- ja loppukyselyn vastauksissa	Toteutuneet toimenpiteet / muutos toiminnassa	Johtopäätöksiä
Luonnon monimuotoisuus	Kukkivat istutukset, niityt, pölyttäjät, nurmen hoito, hoitamattomat alueet	Kasvipeitteisen alan merkitys kasvoi, maaperäeliöstön merkitys korostui	Uudet istutukset, puiden istutus, niityt, leikkuukorkeuden muutos	Selkein yhteys keskustelujen, asennemuutoksen ja toiminnan välillä
Hulevedet	Kattovesien hyödyntäminen, kasvillisuuden käyttö vesitaloudessa	Kattovedet nähtiin aiempaa enemmän resurssina kuin ongelmana	Kattovesien kerääminen	Todettavissa yhteys keskustelujen ja uuden toimintatavan omaksumisesta
Pienilmasto	Varjostus, puusto, tuulensuoja, lämpösaarekeilmiö	Muutokset kyselyissä vähäisempiä	Puuston istutus, pensasaidat	Toimenpiteitä tehtiin, mutta niiden motivaatio taustalla liittyi usein luonnon monimuotoisuuteen
Hiili	Biomassan hyödyntäminen, kompostointi, kerroksellinen kasvillisuus	Kasvillisuuden merkitys hiilensidonnassa korostui	Kompostointi, biomassa katteena, risuaidat tai haketus	Vaikutus näkyi enemmän käytännön toimissa kuin suoranaisissa keskusteluissa hiilensidonnasta

Taulukko 12. Pihavalmennusten aikana tapahtuneet muutokset alku- ja loppukyselyjen vastauksissa sekä valmennusten aikana toteutetuissa toimenpiteissä.

Asukkaiden asenteet

2.4 Aineisto ja analyysi

Hankkeen alussa toteutettiin valtakunnallinen etupäässä pihan käyttöä ja toimintoja selvittävä kysely, jota täydennettiin osallistujien asenteita selvittävällä osiolla. Osiossa vastaajia pyydettiin kuvailemaan ajatuksiaan kolmeen kyselyssä esitettyyn kuvaan. Esitetyt kuvat liitteenä (Liite 1).

Pihakuvat esittivät kolmea erityylistä piha-aluetta. Ensimmäinen kuva oli kaupunkimainen piha, jossa oli tarkkarajaiset istutukset sekä kiveys, joka valtasi suurimman osan pihasta. Toinen kuva oli puutarhamaisesta pihasta, jossa oli reilu nurmikkoalue sekä ensimmäiseen kuvaan verrattuna paljon vihertäviä istutuksia. Kolmas piha oli luonnontilaan jätetty vanhahkon talon reilun kokoinen piha-alue.

Tämän analyysin tavoitteena on tunnistaa, minkälaisia asenteita (tai assosiaatioita) vastaajien kirjoittamista ajatuksista esiintyy. Hypoteesina analyysille on, että asenteet pihojen välillä ovat erilaisia näyttäytyen toisessa kuvassa enemmän positiiviseen ja toisessa negatiiviseen.

Aineiston analyysiin siirtyi 334 vastausta. Kyselyaineisto siirrettiin Webropolista Microsoftin Excel -sovellukseen aineiston käsittelyyn sekä analysointiin. Aineistoa käsiteltiin Excel-ohjelmassa muuttamalla vastauksista isot kirjaimet pieniksi kirjaimiksi sanapilvien muodostamisen vuoksi. Aineiston analysoinnissa käytettiin myös Atlas.ti 25 -sovellusta.

2.5 Menetelmät

Kyselyn vastauksia tarkasteltiin ensimmäiseksi sanapilvien avulla. Vastaukset koostuivat pääosin perusmuotoisista adjektiiveista, joilla kuvattiin kuvista heränneitä ajatuksia. Kuvakohtaisista sanapilvistä pystyttiin useimmiten toistuvat sanat. Sanapilvet luotiin Atlas.ti 25 -sovelluksella.

Sanapilvien avulla luodun yleiskuvan jälkeen aineistolle toteutettiin sentimenttianalyysi, jonka tarkoituksena oli analysoida tekstissä ilmenneitä tunteita. Tässä analyysissa käytettiin yksinkertaista tunneskaalaa: positiivinen, negatiivinen ja neutraali. Aineistoon positiivinen sentimentti merkattiin luvulla 1, negatiivinen -1 sekä neutraali 2.

Sanapilvistä ja sentimenttianalyysiä tehdessä havaittiin, että vastaukset saattoivat sisältää molempia, esim. positiivisia ja negatiivisia ilmauksia. Tämän vuoksi positiivisen, negatiivisen sekä neutraalin luokan lisäksi luotiin yhdistelmäluokkia, jossa on yhdistetty positiivinen ja negatiivinen, positiivinen ja neutraali jne. Tämä tarkoittaa, että vastaukset luokiteltiin positiiviseksi vain ja ainoastaan, jos vastauksessa oli pelkästään positiivisia ilmauksia. Vastauksen sisältäessä positiivisia ja negatiivisia ilmauksia se luokiteltiin ”pos+neg” (positiivinen + negatiivinen) luokkaan. Moniluokkainen luokittelu laajentaa käsitystä vastausten luonteesta.

Sentimenttianalyysin jälkeen vastauksien jakautumista tarkasteltiin vastauksen sentimenttiluokan ja vastaajan ikäryhmän kanssa. Ikäryhmiä kyselyssä oli 6+1 kappaletta, jossa 1 oli vaihtoehto ”en halua sanoa”. Tämä ryhmä jäi kuitenkin todella pieneksi sisältäen kaksi vastaajaa. Suurin ikäryhmä oli 41–50 vuotiaitten ikäryhmä. Jokaisen avoimen kysymyksen vastaajamäärät esitetään tulosluvussa jokaisen kysymyksen kohdalla.

Kuva 5. Kyselyn pihakuva numero 1.

Kuva 6. Kyselyn pihakuva numero 2.

Kuva 7. Kyselyn pihakuva numero 3.

2.6 Tulokset

2.6.1 Sanapilvet

Piha 1

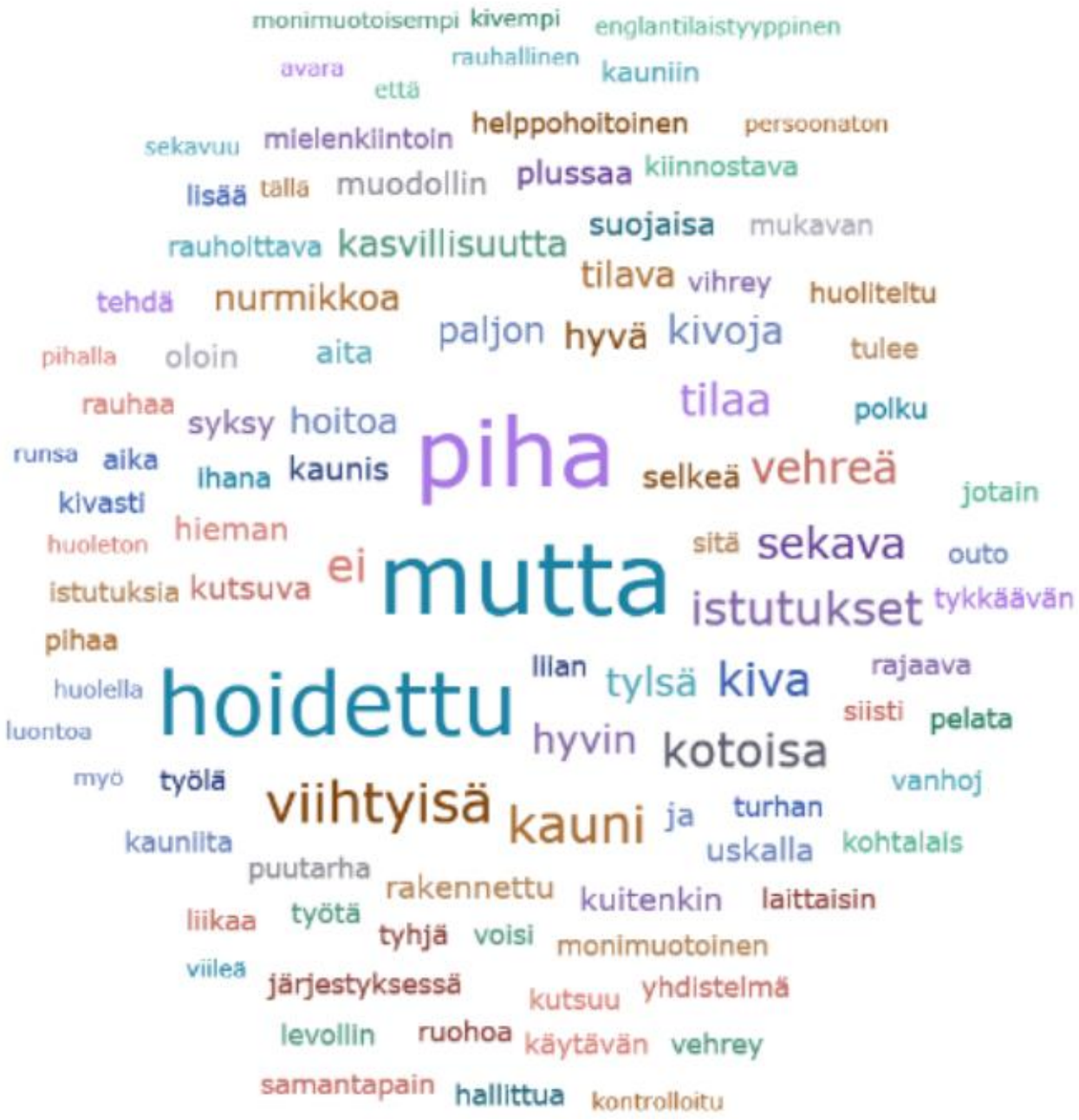
Ensimmäisen kuvan sanapilvessä useimmiten toistuvat sanat olivat *tylsä* ja *mutta*. Tämä viittaa hieman siihen, että vastauksissa oli useimmiten negatiivisen ilmauksen lisäksi joko neutraali tai positiivien ilmaus. Positiivinen ilmaus, kuten *siisti* tai neutraali ilmaus, kuten *moderni* olivat toistuvia sanoja. Kokonaiskuvana kuitenkin negatiiviset ilmaukset hallitsevat vastauksia (mm. *ankea, persoonaton, kolkko, ei*)

Kuva 8. Piha 1:n sanapilvi.

Piha 2

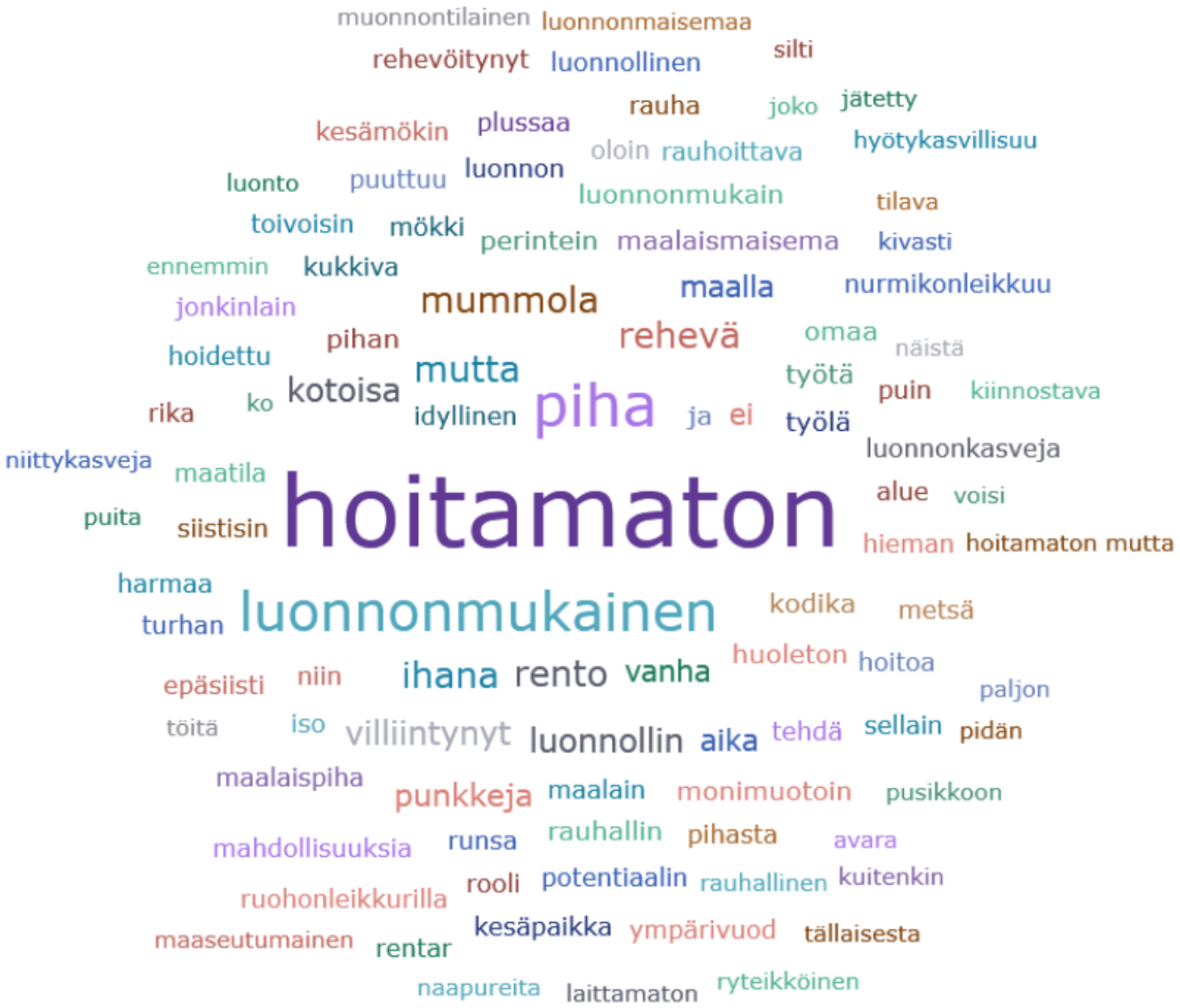
Toisen kuvan vastuksissa ilmeni silmämääräisesti enemmän positiivisia tai neutraaleja ilmaisuja, kuin ensimmäisen kuvan vastauksissa (*kaunis, viihtyisä, kutsuva, hoidettu, kiva*). Piha 1:n vastausten tavoin sana *mutta* toistui vastauksissa usein.

Kuva 9. Piha 2:n sanapilvi.

Piha 3

Kolmatta pihaa koskevissa vastauksissa korostui neutraalit ilmaukset, kuten *hoitamaton* tai *luonnonmukainen*. Verrattuna kahden edellisen kuvan vastauksiin, sana *mutta* on esiintynyt harvemmin.

Kuva 10. Piha 3:n sanapilvi.

2.6.2 Sentimenttianalyysi

Sentimenttianalyysin tuloksena nähdään, mihin luokkiin vastaukset sijoittuvat (positiivinen, negatiivinen, neutraali, positiivinen+neutraali, positiivinen+negatiivinen, negatiivinen+neutraali). Tämän jälkeen tarkasteltiin, miten sentimenttiluokkaan kuuluvat vastaukset jakautuvat vastaajien ilmoittaman ikäluokan mukaan.

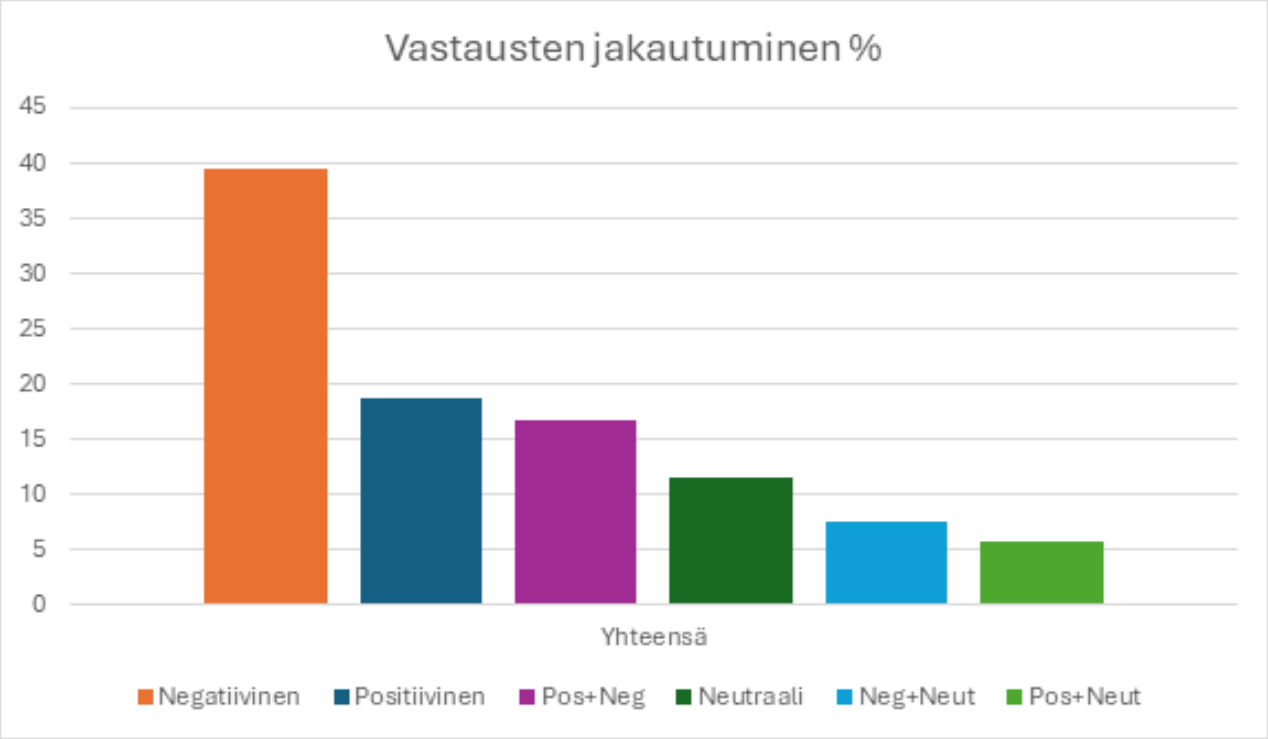
Piha1

Ensimmäisen kuvan (Piha 1) vastauksista n. 40 % sisälsi pelkästään negatiivisia ilmauksia ja hieman alle 20 % vastauksista sisälsi ainoastaan positiivisia vastauksia. Yhdistämällä positiiviset vastukset sekä vastaukset, jotka sisälsivät positiivisia ja neutraaleja ilmauksia saadaan positiivissävytteisten vastausten luvuksi hieman alle neljännes. Vastausten sentimenttiluokkien osuudet löytyvät taulukosta 13.

Taulukossa 13 riveillä on ikäryhmät sekä sarakkeissa sentimenttiluokat. Solussa oleva luku kertoo osuuden kaikista vastauksista. Esimerkiksi n. 20 % negatiivisista vastauksista on tullut 30-50 v. ikäryhmiltä. On tärkeää huomioida, että vastaajista yli 50 % on kuulunut 30-50 v. ikäryhmiin. Tämän vuoksi suurimmat prosenttiosuudet painottuvat näille ikäryhmille.

Ikäryhmä	**Positiivinen**		**Negatiivinen**		**Neutraali**		**Neg+Neut**		**Pos+Neg**		**Pos+Neut**		**Yhteensä**	
	%	**N**	%	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**%**	**%**	**N**
30–40 v	4,9	16	8,3	27	5,5	18	2,4	8	3,4	11	0,9	3	25,4	83
41–50 v	5,2	17	11,9	39	2,4	8	2,1	7	5,2	17	2,8	9	29,7	97
51–60 v	4,3	14	9,8	32	2,1	7	1,2	4	3,7	12	0,9	3	22,0	72
61–70 v	2,8	9	6,4	21	0,6	2	0,9	3	1,8	6	0,9	3	13,5	44
Alle 30 v	0,9	3	2,1	7	0,6	2	0,6	2	2,1	7	0,0	0	6,4	21
En halua sanoa	0,3	1	0,0	0	0,3	1	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,6	2
yli 70 v	0,3	1	0,9	3	0,0	0	0,3	1	0,6	2	0,3	1	2,4	8
Yhteensä	18,7	61	39,4	129	11,6	38	7,6	25	16,8	55	5,8	19	100,0	327

Taulukko 13. Pihaa 1 koskevien vastausten osuudet kaikista vastauksista ikäryhmän ja sentimenttiluokan mukaan.

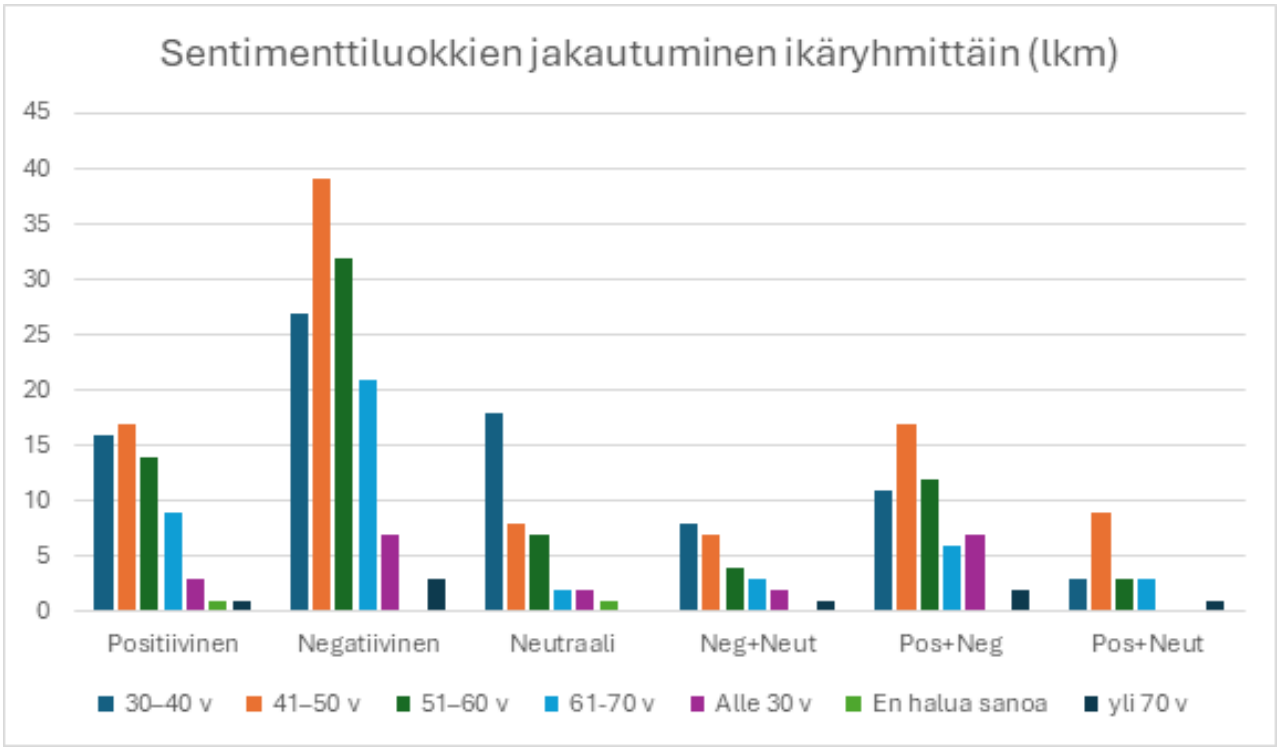

Taulukko 14. Piha 1:n jakautumisprosentti.

Koska taulukossa 13 ikäryhmien koko vaikuttaa osuuksiin, taulukossa 15 tarkastellaan vastauksia tarkemmin ikäryhmittäin. Taulukossa 15 on jokaisessa sarakkeessa ikäryhmä ja riveillä sentimenttiluokat. Taulukko kertoo, miten vastaukset jakautuvat kussakin ikäryhmässä. Esimerkiksi 30–40 vuotiaiden ikäryhmässä vastaukset ovat jakautuneet siten, että 32,5 % on vastannut negatiivisilla ilmaisuilla.

	30–40 v	41–50 v	51–60 v	61-70 v	Alle 30 v	En halua sanoa	yli 70 v	Yhteensä
Positiivinen	16	17	14	9	3	1	1	61
Negatiivinen	27	39	32	21	7	0	3	129
Neutraali	18	8	7	2	2	1	0	38
Neg+Neut	8	7	4	3	2	0	1	25
Pos+Neg	11	17	12	6	7	0	2	55
Pos+Neut	3	9	3	3	-	0	1	19
Yhteensä	83	97	72	44	21	2	8	327

Taulukko 15. Vastauksien jakautuminen ikäryhmien sisällä.

Taulukko 16. Piha 1:n sentimenttiluokkien jakautuminen ikäryhmittäin (lkm)

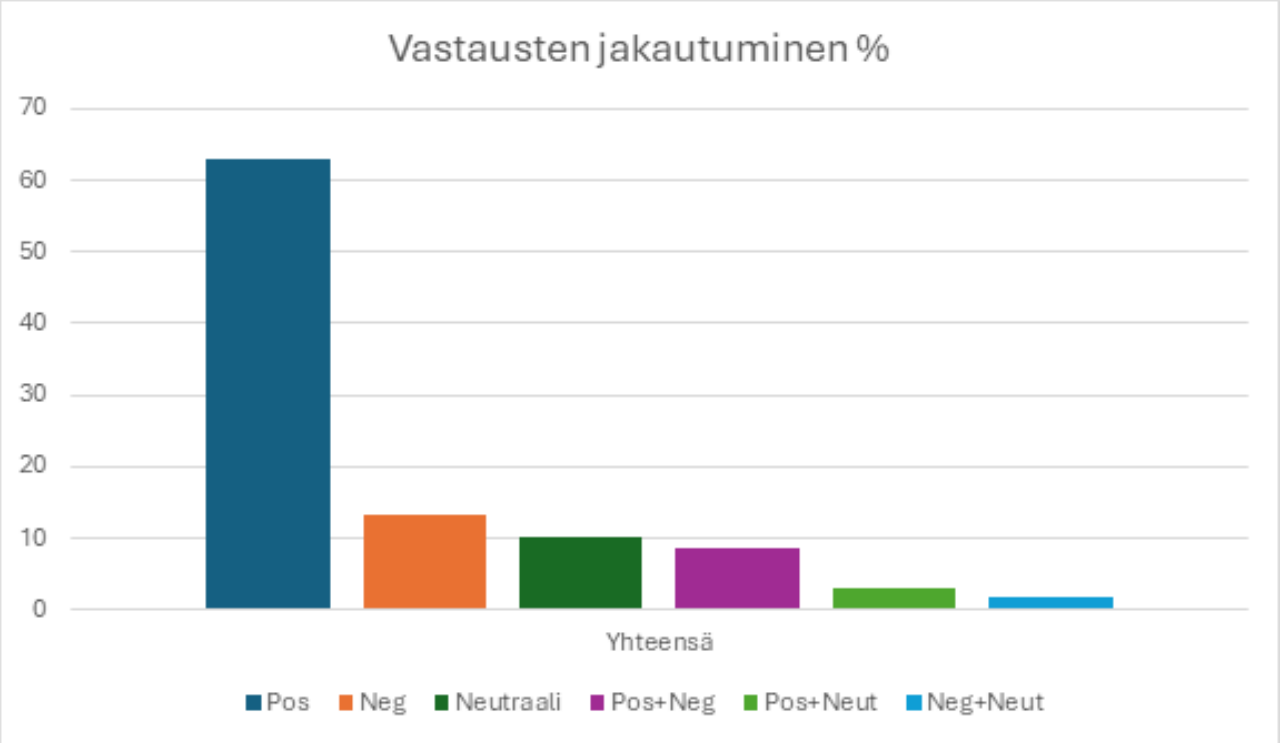
Piha 2

Toiseen kuvaan vastauksia tuli yhteensä 325. Toisen kuvan vastaukset sisälsivät enemmän positiivisia ilmauksia, kuin ensimmäisen kuvan vastaukset. Yli 60 % vastauksista sisälsi pelkästään positiivisia ilmauksia ja 10 % vain negatiivisia. Vastauksissa oli myös prosentuaalisesti vähemmän ristikkäisiä ilmauksia (pos+neg) kuin ensimmäisen kuvan vastaukissa, joka voi kieliä siitä, että vastaajakunnalla oli selkeämpi mielipide tai asenne tämän tyyppistä pihaa kohtaan. Pelkästään positiivisia ilmauksia sisältävien vastauksien osuus kertoo myös vastaajakunnan olevan melko samanmielinen kuvan pihasta.

Toisen kuvan vastauksien jakautumista sentimenttiluokan sekä ikäryhmän mukaan kuvaa taulukko 17. Koska kaikki vastaukset painottuvat positiiviseen sentimenttiluokkaan, ei ikäjakauman lisääminen taulukkoon tuota yllätyksiä. Taulukko 19 esittää vastausten jakautumista ikäryhmän sisällä.

Ikäryhmä	Positiivinen		Negatiivinen		Neutraali		Neg+ Neut		Pos+Neg		Pos+Neut		Yhteensä	
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N
30–40 v	16,0	52	3,1	10	2,8	9	0,6	2	2,2	7	0,3	1	24,9	81
41–50 v	18,8	61	4,0	13	2,2	7	0,6	2	3,1	10	1,2	4	29,8	97
51–60 v	14,2	46	3,7	12	2,2	7	0,0	0	1,2	4	0,9	3	22,2	72
61-70 v	7,1	23	1,5	5	2,8	9	0,3	1	1,5	5	0,3	1	13,5	44
Alle 30 v	5,2	17	0,3	1	0,0	0	0,0	0	0,6	2	0,3	1	6,5	21
En halua sanoa	0,3	1	0,0	0	0,3	1	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,6	2
yli 70 v	1,5	5	0,6	2	0,0	0	0,3	1	0,0	0	0,0	0	2,5	8
Yhteensä	63,1	205	13,2	43	10,2	33	1,8	6	8,6	28	3,1	10	100,0	325

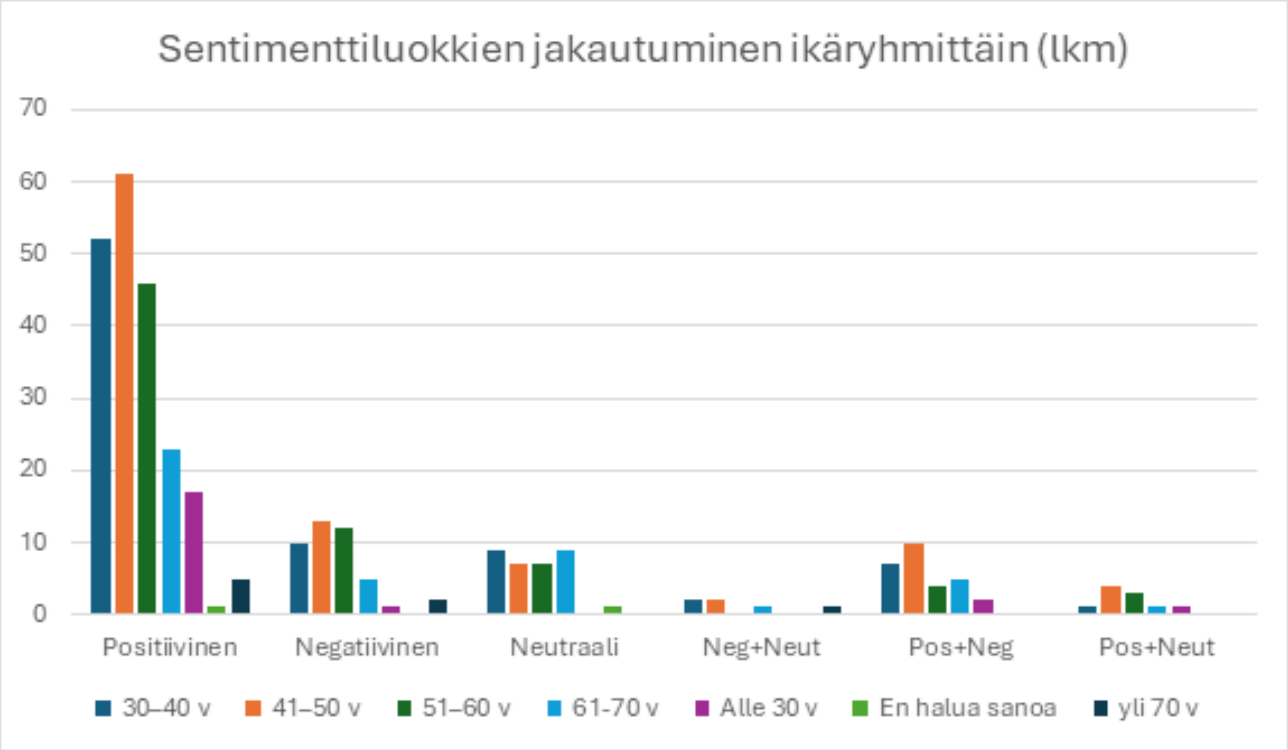
Taulukko 17. Vastauksien osuus kaikista vastaukista sentimenttiluokan ja iän mukaan.

Taulukko 18. Piha 2:n vastausten jakautumisprosentti.

	30–40 v	41–50 v	51–60 v	61-70 v	Alle 30 v	En halua sanoa	yli 70 v	Yhteensä
Positiivinen	52	61	46	23	17	1	5	205
Negatiivinen	10	13	12	5	1	0	2	43
Neutraali	9	7	7	9	0	1	0	33
Neg+Neut	2	2	0	1	0	0	1	6
Pos+Neg	7	10	4	5	2	0	0	28
Pos+Neut	1	4	3	1	1	0	0	10
Yhteensä	81	97	72	44	21	2	8	325

Taulukko 19. Vastausten jakautuminen ikäryhmän sisällä sentimenttiluokittain.

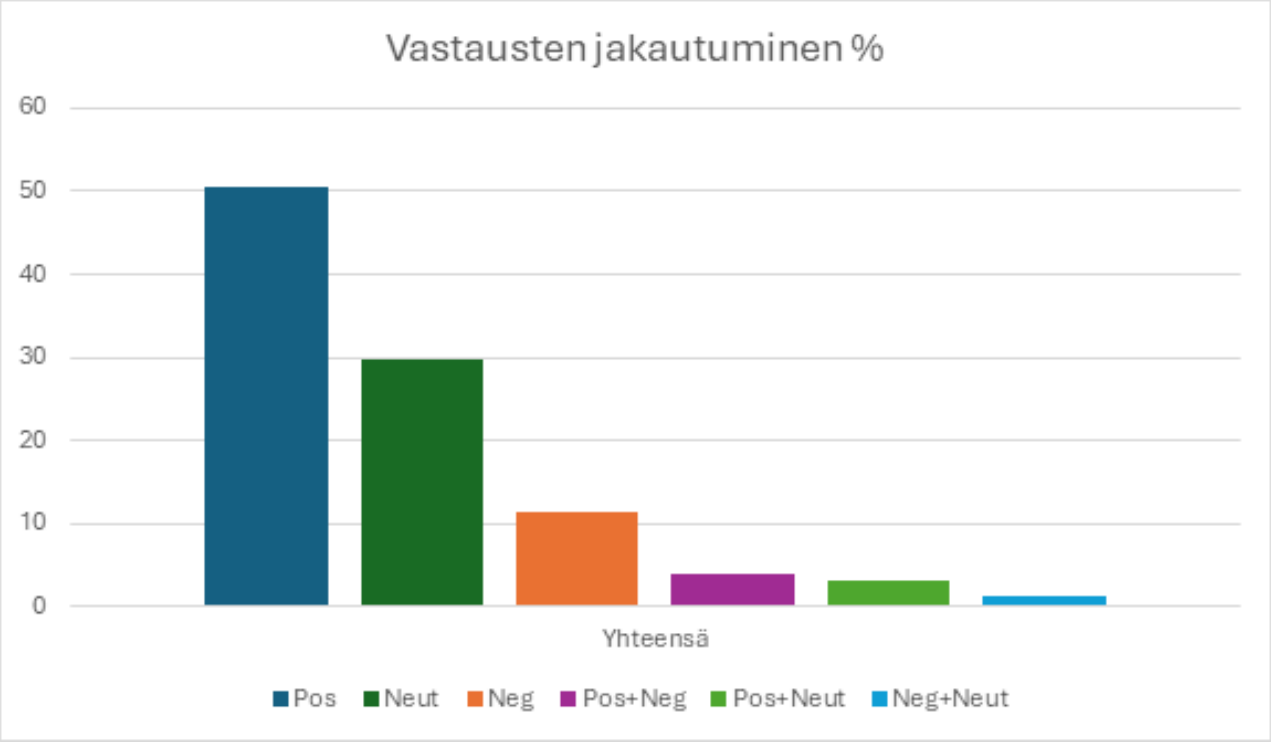
Taulukko 20. Piha 2:n sentimenttiluokkien jakautuminen ikäryhmittäin (lkm)

Piha 3

Kolmanteen pihaan vastauksia tuli yhteensä 326. Kolmannen pihaan annetut vastaukset olivat saman suuntaisia kuin toiseen kuvaan annetut vastaukset. Puolet vastauksista olivat positiivisia. Neutraaleja vastauksia oli kolmannes. Ristikkäisiä ilmauksia sisältäviä vastauksia oli vähän.

Ikäryhmä	Positiivinen		Negatiivinen		Neutraali		Neg+Neut		Pos+Neg		Pos+Neut		Yhteensä	
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N
30–40 v	12,3	40	3,1	10	8,6	28	0,3	1	0,6	2	0,3	1	25,2	82
41–50 v	16,6	54	2,8	9	7,4	24	0,0	0	1,8	6	1,2	4	29,8	97
51–60 v	10,7	35	2,1	7	7,1	23	0,6	2	0,3	1	1,2	4	22,1	72
61-70 v	6,1	20	1,5	5	4,6	15	0,3	1	0,6	2	0,3	1	13,5	44
Alle 30 v	3,4	11	1,2	4	1,2	4	0,0	0	0,6	2	0,0	0	6,4	21
En halua sanoa	0,3	1	0,3	1	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,6	2
yli 70 v	1,2	4	0,3	1	0,9	3	0,0	0	0,0	0	0,0	0	2,5	8
Yhteensä	50,6	165	11,3	37	29,8	97	1,2	4	4,0	13	3,1	10	100	326

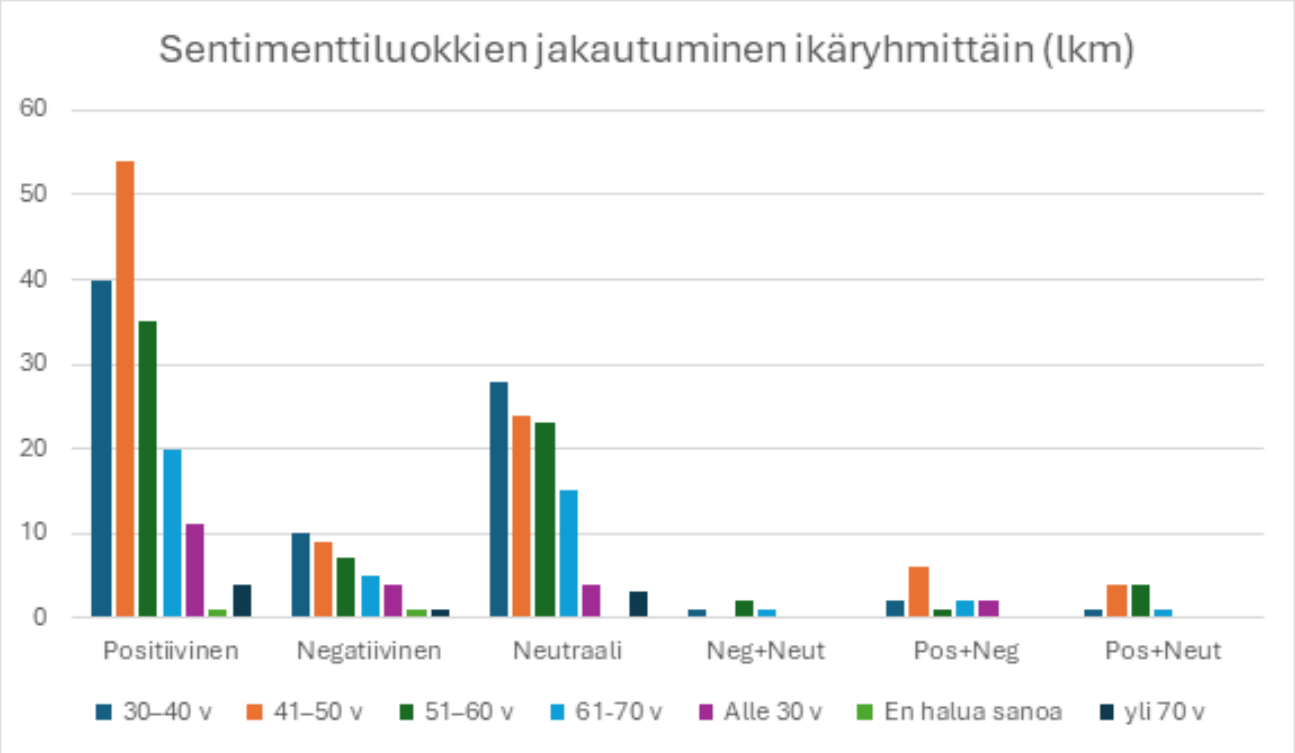
Taulukko 21. Vastauksien osuus kaikista vastaukista sentimenttiluokan ja iän mukaan.

Taulukko 22. Piha 3:n vastausten jakautumisprosentti.

	30–40 v	41–50 v	51–60 v	61-70 v	Alle 30 v	En halua sanoa	yli 70 v	Yhteensä
Positiivinen	40	54	35	20	11	1	4	165
Negatiivinen	10	9	7	5	4	1	1	37
Neutraali	28	24	23	15	4	0	3	97
Neg+Neut	1	0	2	1	0	0	0	4
Pos+Neg	2	6	1	2	2	0	0	13
Pos+Neut	1	4	4	1	0	0	0	10
Yhteensä	82	97	72	44	21	2	8	326

Taulukko 23. Vastauksien jakautuminen ikäryhmien sisällä.

Taulukko 24. Piha 3:n vastausten jakautuminen ikäryhmittäin (lkm).

2.7 Yhteenveto

Tämän analyysin tarkoituksena oli selvittää, millaisia asenteita, ajatuksia tai assosiaatioita vastaajat kirjoittavat heille esitettyihin kolmeen erilaista pihaa esittäviin kuviin. Pihat olivat ulkomuodoltaan erilaisia. Ensimmäinen kuva (Piha 1) oli kaupunkimainen, jossa oli istutuksia sekä reilusti kiveystä. Toinen kuva (Piha 2) sisälsi nurmikkoa ja puutarhamaisesti istutuksia. Kolmas kuva (Piha 3) oli hoitamattomampi ja luonnonmukainen. Vastauksissa kolmatta pihaa kuvailtiin sanoilla ”mummola”.

Ensimmäiseen kuvaan (Piha 1), annetut vastaukset poikkesivat profiililtaan kahdesta jälkimmäisestä negatiivissävytteisten ilmauksien enemmistöllä. Samalla Piha 1 jakoi selkeästi eniten mielipiteitä, kun vastauksien sentimentit (vastaajien asenteet) jakautuivat muihin kuviin verrattuna suuremmalla osuudella ristikkäisiin asenteisiin. Ristikkäiset sentimenttiluokat (asenteet) sisälsivät esimerkiksi positiivisia ja negatiivisia ilmauksia. Piha 2 ja Piha 3 vastaukset olivat suurilta osin positiivisia. Verrattaessa Piha 2 ja Piha 3 vastauksia olivat Piha 2:a koskevat vastaukset kuitenkin positiivisempia, kuin Piha 3:a koskevat vastaukset, jotka sisälsivät reilusti myös neutraaleja ilmaisuja.

Vastauksia tarkasteltiin myös vastaajan ilmoittaman ikäryhmän mukaisesti. Vastaajaryhmät eivät jakautuneet tasaisesti 31-40-vuotiaiden ja 41-50-vuotiaiden edustaessa yli 50 % vastaajista. Ikäryhmiä oli kyselyssä 6+1, yhden ollessa ”En halua sanoa”, johon kuului kaksi vastaajaa. Suuria eroavaisuuksia ikäryhmien antamissa vastauksissa ei ollut. Poikkeuksena Pihan 2 vastauksissa, jossa alle 30-vuotiaiden ikäryhmästä yli 80 % asennoitui pihaan positiivisesti. Mikään muu ryhmä ei asennoitunut näin yksipuolisesti muuhun pihaan.

Jatko-analyysia ajatellen ikäryhmistä pitää poistaa ”En halua sanoa” -ryhmä. Tarkemmissa analyyseissa ryhmiä voi jatkaa esim. vastaajien pihan koon mukaan sekä mahdollisesti käyttää tilastoanalyyttisiä menetelmiä tilastollisen merkitsevien erojen havaitsemiseksi ryhmien välillä.

3 Johtopäätökset

Tässä työpaketissa tarkasteltiin ilmastokestävien pientalopihojen edellytyksiä kahdesta näkökulmasta. Pihavalmennuksissa seurattiin asukkaiden toimintaa käytännössä ja valtakunnallisen kyselyaineiston avulla tarkasteltiin asukkaiden suhtautumista ulkoasultaan ja hoitotasoltaan erilaisiin pientalopihoihin.

Pihavalmennusten perusteella helpoimmin omaksuttavia olivat ratkaisut, jotka tukivat luonnon monimuotoisuutta ja samalla pihan viihtyisyyttä ja helppohoitoisuutta. Valmennusten aikana toteutettiin eniten uusia istutuksia sekä otettiin käyttöön luonnon monimuotoisuutta tukevia hoitotapoja. Sen sijaan rakenteellisesti vaativampia ratkaisuja, kuten hulevesien hallinnan parantamista ja läpäisevien pintojen lisäämistä, toteutettiin selvästi vähemmän.

Kyselyaineistossa suhtauduttiin myönteisimmin puutarhamaiseen, vehreään ja hoidettuun pihaan. Myös luonnonmukaiseen pihaan suhtautuminen oli pääosin myönteistä, mutta siihen liittyi enemmän neutraaleja mielikuvia. Rakennettu ja intensiivisesti hoidettu kaupunkipiha herätti eniten kielteisiä reaktioita. Kyselyvastaukset viittaavat siihen, että vastaajat arvostavat pihoillaan sekä vehreyttä ja luonnonläheisyyttä, että siistiä yleisilmettä.

Sekä kysely- että pihavalmennusaineistossa korostui esteettisten normien merkitys, eli pihojen ulkoasu. Asukkaat pitivät tärkeänä pihan hoidettua ja viihtyisää yleisilmettä, mutta olivat samalla valmiita hyväksymään luonnonmukaisempia ratkaisuja silloin, kun ne koettiin tarkoituksenmukaisiksi ja hyvin toteutetuiksi. Myös naapurustolla ja paikallisilla esimerkeillä voi olla merkitystä siinä, millaisia ratkaisuja pidetään hyväksyttävinä ja toteutuskelpoisina.

Tulosten perusteella pientalopihojen ilmastokestävyyden edistämisessä on tärkeää tarjota paikallisiin olosuhteisiin soveltuvia ja helposti omaksuttavia ratkaisuja sekä konkreettisia esimerkkejä niiden toteuttamisesta. Käytännönläheiset ratkaisumallit voivat helpottaa sitä, että ilmastokestävät toimintatavat todella otetaan käyttöön ja ne voivat levitä muille pihoilla ja muodostua vähitellen osaksi pientaloalueiden tavanomaisia suunnittelu- ja hoitokäytäntöjä.

Yksittäisten asukkaiden toimijuus kytkeytyy myös paikalliseen sosiaaliseen ympäristöön. Naapureiden esimerkit, kokemusten jakaminen ja alueelliset verkostot voivat madaltaa kynnystä kokeilla uusia piharatkaisuja. Pilottialueiden kokemukset viittaavat siihen, että yhteisöllisyyden muodot ja niiden merkitys vaihtelevat alueiden välillä. Yksittäisillä pihoilla toteutetut ratkaisut voivat muodostaa näkyviä esimerkkejä muille asukkaille, mutta niiden leviäminen laajemmalle edellyttää mahdollisuuksia tiedon ja kokemusten jakamiseen.

Tulosten perusteella ilmastokestävien pientalopihojen edistäminen ei perustu pelkästään tiedon jakamiseen, vaan tarvitaan erilaisiin esteisiin vastaavia ohjaus- ja tukimuotoja. Helposti toteutettavat hoitotapojen muutokset voivat edetä neuvonnan ja esimerkkien avulla, kun taas rakenteellisesti vaativammat ratkaisut edellyttävät usein suunnitteluapua, resursseja ja taloudellisia kannustimia. Paikalliset malliratkaisut, vertaisesimerkit sekä käytännönläheinen ohjaus voivat luoda edellytyksiä sille, että yksittäisillä pihoilla toteutetut ratkaisut tulevat näkyviksi, herättävät kiinnostusta ja leviävät vähitellen myös muille pihoille.